

Ministerul Culturii
Mitropolia Moldovei și Bucovinei
Primăria Municipiului Iași
Muzeul Municipal „Regina Maria” Iași
Institutul Național al Patrimoniului
Academia Română - Filiala Iași
Academia de Științe a Moldovei
Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi” Iași
Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași

organizează

M Simpozionul Internațional
Monumentul
tradiție și viitor
Ediția a XXVII-a
Iași, 30 octombrie - 1 noiembrie 2025

Deschidere:
30 octombrie, 2025
Sala „Henri Coandă” a Complexului Muzeal Național „Moldova” Iași

cu sprijinul:

Direcției Județene pentru Cultură Iași
Consulatului General al României în Cernăuți
Asociației „Dar Development” București
Asociației „Mihai Eminescu Vienna”

IASICON S.A.
CONEST S.A.
Baumit România
Grup Construcții UNU S.A.
Euras SRL
IMPEX ROMCATEL

PROGANEX
POIECTARE, EXPERTIZARE, CONSOLIDARE
LUXOR COMPANY
COMPANIA DE TRANSPORT PUBLIC IAȘI
SERVICII PUBLICE SA

PALATUL COPILOR

30 OCTOMBRIE – 1 NOIEMBRIE 2025

PROGRAM

PARTENERI MEDIA TVR IAȘI, RADIO IAȘI, Ziarul de Iași, Evenimentul, Trinitas TV, Tele M, Iași TV Life

CONEST

De peste 57 de ani construim România: construcții civile și industriale, restaurări de monumente istorice, lucrări edilitare și de instalații, lucrări de infrastructuri rutiere.

Ne-am conturat misiunea companiei în jurul respectului față de client, am respectat cele mai înalte standarde de calitate și am finalizat lucrările la termenul stabilit. Viziunea companiei este să executăm lucrări durabile pentru clienții și partenerii noștri!

**CONEST face parte din
viața voastră
și vă mulțumim
pentru încredere!**

IASICON

Dăm viață istoriei

Strada Sfântul Lazăr, nr. 50, Iași; email: office@iasicon.ro
Tel: 0232 215 495 / 0232 208 601; Fax: 0232 215 785 / 0232 215 496

baumit.com

Baumit, liderul in materiale de constructii din Austria, a convins expertii din 20 tari din Europa in ultimii ani prin: calitate, produse inovatoare si servicii garantate.

Baumit a fost infiintata in 1889 ca o firma a doi producatori de materiale de constructii. Grupul Wietersdorfer parte a Schmid Industrieholding reprezinta astazi peste 100 ani de experienta totu intr-un singur nume.

Baumit, a carui istorie ajunge pana in anul 1810, coopereaza in zilele noastre in toata lumea, firmele fiind inca proprietate de familie. Mai mult de 3000 de angajati in 20 tari ale Europei se ingrijesc de produse, de calitate si, peste toate, de clientii Baumit.

In domeniul finisajelor, tencuielilor si sapelor, firma Baumit are o gama de produse de o calitate superioara. Baumit ofera siguranta, incredere, simpatie si calitate. Formula de succes rezida in gandirea sistemelor, produsele fiind precis armonizate unul cu celalalt si cu scopul final, toate acestea ducand la rezultate ideale.

Sistemele termoizolante Baumit sunt certificate la standarde Europene. Certificarea ISO 9001 este o evidenta a calitatii a fel ca si ETC - Licenta Tehnica Europeana.

Toate sistemele si produsele Baumit reprezinta siguranta ideala si cel mai bun raport pret-calitate.

Ca o certitudine a celor de mai sus, cateva obiecte de referinta din lumea intreaga vorbesc de la sine: Palatul Schönbrunn - Viena, Parlamentul (Reichstag) - Berlin, Palatul Dogilor - Venetia, Kremlin-ul - Moscova sau castelul Neuschwanstein - Germania.

constructii UNU

Iasi, Bd. POITIERS, nr. 2
Telefon 0232 231 380
Telefon 0745 105 535
Fax 0232 241 428
www.constructiunu.ro

S.C. CONSTRUCTII UNU S.A. realizeaza lucrari de constructii civile, socio-culturale, lucrari de consolidare si restaurare a monumentelor istorice si de arhitectura, constructii specifice industriei si agriculturii precum si lucrari urbane. Mostenitoarea unei experiente de peste jumatate de secol in domeniu, firma CONSTRUCTII UNU S.A. IASI, are un portofoliu de lucrari important. Considerata una din cele mai mari companii de constructii din zona Moldovei, firma noastra a ridicat cladiri emblema pentru judetul Iasi si zona Moldovei si s-a implicat activ in consolidarea si restaurarea unora dintre cele mai importante monumente istorice din Iasi: Catedrala Mitropolitana, Biserica Sf. "Trei Ierarhi", Manastirea Golia, Manastirea Barnova, Biserica "Sf. Nicolae" Holboca, Palatul Copiilor, Colegiul National si din zona Moldovei: Manastirea Agapia, Manastirea Neamt, Pangarati, castelul Sturdza Miclauseni, Conacul Cantocuzino-Pascanu Hemeiusi-Bacau, etc.

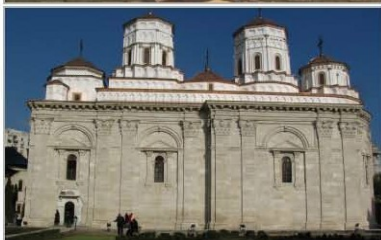
RECUNOASTERE

Calitatea lucrarilor pe care le-am executat ne-au adus de-a lungul anilor zeci de bune recomandari, S.C. CONSTRUCTII UNU S.A. fiind in prezent membra in diferite organizatii nationale si internationale in domeniul constructiilor cum ar fi:

- Asociation Europeenne des Entreprises de Restauration de Patrimoine Architectural (A.E.E.R.P.A)
- Uniunea Nationala a Restauratorilor de Monumente Istorice (U.N.R.M.I)
- Asociatia Romana a Antreprenorilor de Constructii (ARACO), etc

PREMII OBTINUTE:

- TROFEUL CALITATII ARACO 1997 pentru lucrarea VAMA ALBITA jud. VASLUI
- PREMIUL DE EXCELENTA CAMEX IN CONSTRUCTII 2002 la sectiunea Executie Restaurare Monumente Istorice - IASI pentru lucrarea CONSOLIDARE, RESTAURARE COLEGIUL NATIONAL IASI, corp A1 + A2
- TROFEUL CALITATII - diploma de excelenta pentru executia lucrarii CONSOLIDARE, RESTAURARE COLEGIUL NATIONAL IASI, corp A1 + A2
- TROFEUL CALITATII 2004 - Diploma de excelenta pentru activitatea in domeniul restaurarii si consolidarii monumentelor istorice
- MARELE TROFEU PENTRU PATRIMONIUL CULTURAL NATIONAL 2007 - Ministerul Culturii si Cultelor
- Proiectul „Reabilitarea si dezvoltarea turistica a ansamblului monument istoric Manastirea Golia, Iasi” este castigatorul Premiului Uniunii Europene pentru patrimoniul cultural, la categoria "Conservare", CONSTRUCTII UNU S.A. Iasi fiind antreprenor general al executiei lucrarilor.

Simpozionul Internațional
MONUMENTUL – TRADIȚIE ȘI VIITOR
Ediția a XXVII-a

Program

Iași

30 octombrie – 1 noiembrie 2024

Organizatori:

**MINISTERUL CULTURII
MITROPOLIA MOLDOVEI ȘI BUCOVINEI
PRIMĂRIA MUNICIPIULUI IAȘI
MUZEUL MUNICIPAL „REGINA MARIA” IAȘI
INSTITUTUL NAȚIONAL AL PATRIMONIULUI
ACADEMIA ROMÂNĂ - FILIALA IAȘI
ACADEMIA DE ȘTIINȚE A MOLDOVEI
UNIVERSITATEA TEHNICĂ „GH. ASACHI” IAȘI
COMPLEXUL MUZEAL NAȚIONAL „MOLDOVA” IAȘI**

Cu sprijinul:

**DIRECȚIEI JUDEȚENE PENTRU CULTURĂ IAȘI
CONSULATULUI GENERAL AL ROMÂNIEI ÎN CERNĂUȚI
ASOCIAȚIEI „DAR DEVELOPMENT” BUCUREȘTI
ASOCIAȚIEI „MIHAI EMINESCU” VIENA**

IASICON S.A.

CONEST S.A.

BAUMIT ROMÂNIA

GRUP CONSTRUCȚII UNU S.A.

EURAS SRL

PROGANEX

POIECTARE, EXPERTIZARE, CONSOLIDARE

LUXOR COMPANY

COMPANIA DE TRANSPORT PUBLIC IAȘI

SERVICII PUBLICE SA

SINTEZĂ – PROGRAM

**Simpozionul Internațional „Monumentul - Tradiție și Viitor”,
Iași, 30 octombrie - 1 noiembrie 2025**

Joi, 30 octombrie 2025

- Sala „Henri Coandă” – Palatul Culturii Iași

9:00

- Deschiderea oficială a lucrărilor.
- Cuvântul Înaltpreasfinției Sale Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei.
- Salutul oficialităților locale și centrale.
- Cuvântul organizatorilor.
- Lansarea volumului „Monumentul XXVI”, prezintă prof.univ.dr. Ioan Milică.
- Prezentarea albumului „Bisericile Sf. Nicolae Domnesc și Trei Ierarhi forografiate de Nestor Heck”, Editura Dar Publishing Development, 2025, prezintă Arhimandrit Elisei Nedescu.

- Prânz.

12.00-13.00

– Comunicări pe secțiuni.

13:30-17:00

- Vernisajul expoziției „Palatul din inima Iașilor”, prezintă: Andrei Apreotesei, Senica Țurcanu.

17:00

- Aula „Carmen Sylva” a Universității „Gh. Asachi” Iași

18:30

- Conferința „Arc peste timp. Personalitatea lui Gheorghe Asachi” - prof.univ.dr.ing. Eugen Seghedin, prorector al Universității Tehnice „Gh. Asachi” Iași.

- Conferire de distincții.

19:00

- Cina.

20:30

Vineri, 31 octombrie 2025

- Palatul Braunstein, Cupolă

9:00-10:00

- Prelegerea: „Regina Maria a României. Din viață în eternitate” - dr. Narcis Dorin ION.

- Comunicări pe secțiuni

10:15

- Palatul Copiilor Iași

13:00

- Vernisajul expoziției „Simbolurile ale universului spiritual al Reginei Maria”, prezintă: drd. Alexandra Brutaru.

PROGRAM

- 13:30** - **Galeriile „D.I. Grumăzescu”**
- Vernisajul expoziției „Simbolurile ale universului spiritual al Reginei Maria”, prezintă: drd. Alexandra Brutaru.
- 14:00** - Pauză de prânz.
- 15:00-19:00** - Comunicări pe secțiuni.
19:15 - Concluzii ale Simpozionului.
- Sâmbătă, 1 noiembrie 2025**
- 9:00** - Vizită de studiu la monumente aflate în restaurare- Municipiul Iași.
- 13:00** - Aplicație - „Regina Maria pe linia I a frontului”, în colaborare cu Brigada 15 Mecanizată „Podu Înalt” Iași.

Joi, 30 octombrie 2025

Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași
Sala Mașinilor. Centrul Multicultural REVIVE

Moderatori: Emil DRAGNEV
Nicoleta VORNICU

Mihai NICULIȚĂ

Procedeu de suspendare a structurii pentru intervenții de înlocuirea tălpiilor degradate și infrastructuriila Biserica din lemn „Sfinții Voievozi”, Comuna Gârceni, Județul Vaslui

Bisericile din lemn sunt un patrimoniu cu o valoare inestimabilă „un patrimoniu cultural transmis nouă ca moștenire și învățătură valoroasă de generațiile anterioare. (...)” 1 . În România există un număr mare de biserici din lemn incluse în PATRIMONIUL UNESCO, „meșterii sunt tot mai puțini și nu mai au ucenici cărora să le transmită meșteșugul lucrului cu lemnul, așa cum l-au moștenit și ei de la predecesorii lor. Cel mai uzual sistem de construcție pentru bisericile din lemn este cel cu bârne orizontale, așezate una peste alta, îmbinate la colț. Tipurile de îmbinare variază de la zonă la zonă, în funcție de meșter și de tradiția locală. În câteva cazuri se întâlnesc și structuri cu stâlpi și grinzi, între stâlpi fiind montate bârne late de lemn, similar tehnicilor de construcție folosite la casele tradiționale.

Restaurarea este o operație complexă care implică readucerea unor părți sau a întregului, la starea inițială pe care documentația istorică o indică ca fiind cea mai valoroasă. Lucrările necesită studii și analize complexe, iar execuția presupune folosirea materialelor și a tehnicilor care au fost folosite originar. Lucrările de restaurare se pot realiza doar cu specialiști cu experiență și cu atestate obținute la Ministerul Culturii și sunt necesare lucrări de conservare și restaurare care sunt recomandate în literatura de specialitate.

13:30

13:45

Radu-Nicolae STAN

Biserica Brâncovenească din Corbii Mari – Dâmbovița - istoric, etape de restaurare

La circa zece kilometri spre sud-vest de mărețul palat al lui Brâncoveanu de la Potlogi, se ridică, pe Argeș, curtea puternicilor boieri Corbeni a căror urme arheologice sunt foarte puține.

Biserica ce dăinuiește și azi, cu hramul Sfânta Troiță pe care o vom descrie în această lucrare a fost zidită decât în domnia lui Constantin Brâncoveanu, de către Dumitrașcu Corbeanu, marele paharnic, cu soția sa, jupâneasa Tudosca, cunoscută intrigantă care urmărea detronarea Brâncoveanului.

Finalizarea bisericii va fi târzie din lipsă de descendență din Dumitrașcu Corbeanu, biserica rămase apoi pe seama nepotului acestuia: Constantin Corbeanu vel pitar, care nu s-a mai putut îngriji de biserică.

Prin moartea acestuia în 1748, se stinge neamul Corbenilor, dar se începe reluarea lucrului, întrerupt. Soția acestui ultim Corbean, Maria, „fata lui Brăiloiu”, căsătorită în al doilea rând cu un „grec de la Cuciuc-chioi” pan Samfir vel clucer, termină zugrăveala bisericii aflată astăzi într-o stare care necesită restaurare.

14:00

Elena GHERMAN, Adriana MIRON, Cosmin NIȚĂ

Consolidarea turnului - clopotniță al bisericii Sfântul Spiridon din Iași

Un monument emblematic al orașului Iași este biserica Sf. Spiridon, care împreună cu turnul-clopotniță, zidul de incintă și vechile bolnițe alcătuiesc ansamblul fostei mănăstiri. Turnul a fost înzestrat și cu două cișmele, care flanchează intrarea, sub bolta, în incintă. Așa cum este bine știut, în prezent spațiul incintei este ocupat de clădirile spitalului cu același nume, biserica și turnul, având personalitate juridică aparte.

Din păcate, acest monument nu a beneficiat, încă, de un proiect de restaurare complet. Au fost mai multe tentative, în acest sens, având ca obiectiv doar turnul-clopotniță, a cărui

stare de conservare este foarte delicată. Una dintre intervențiile, de dată recentă, a constat în consolidarea fundațiilor turnului. Această acțiune s-a desfășurat în prezența arheologilor specialiști, având în acest context, posibilitatea să facem importante observații legate, atât de starea de conservare a fundațiilor cât și a existenței unor eventuale mărturii materiale care să fi fost anterioare construcției turnului. De asemenea am putut să stabilim legătura dintre cele două cișmele, zidul de incintă și turnul-clopotniță.

Emil DRAGNEV

Programul iconografic al sistemului de boltire al naosului bisericii Bunei Vestiri a mănăstirii Moldovița

Biserica *Bunei Vestiri* a mănăstirii Moldovița, ctitoria lui Petru Rareș din 1532, a fost decorată cu picturi interioare și exterioare la 1537. Valorificarea ansamblului de picturi interioare se face posibilă în urma realizării lucrărilor de restaurare. Precum și în alte cazuri, cele mai multe necunoscute, înainte de restaurare erau în programul iconografic al sistemului de boltire al naosului. Imaginea Pantocratorului din calotă, puțin diferită de „cutuma” moldovenească, prin reprezentare în slavă cu însemnele Tetramorfului, este înconjurată de o inscripție în slavona veche, ce pare a fi deja o caracteristică a picturii murale din vremea lui Petru Rareș.

Ea prezintă, în ambele rânduieli liturgice, a lui Sf. Ioan Gură de Aur și a Sf. Vasile cel Mare, *vozglasul* (ecfonisul) cu care se încheie *rugăciunea teologică* din marea rugăciune euharistică a anaforei, și *Trisaghionul serafimic* (*Sanctus*) cântat de cor, pe care-l introduce. Cele două registre angelice, structural urmează exemplele cunoscute din ultima parte a domniei lui Ștefan cel Mare, în special, cel al Pătrăuților, în ambele cazuri, registrul superior fiind ocupat de reprezentările serafimilor, iar cel inferior de puterile îngerești. Registrul profeților, unul dintre cele mai ample în arta bizantină și post-bizantină, conține 19 figuri. Ordinea pe care o regăsim la Pătrăuți și Voroneț care-i pune față în față pe Moise și Aaron, David și

14:15

Solomon, este puțin „perturbată” prin introducerea în fața lui Aaron a lui Melchisedec.

Ceea ce reprezintă o trăsătură specifică a registrului profesilor de la Moldovița, este abundența atributelor speciale, pe care le țin prorocii în mâini. Zece din cei 19 profeți au asemenea atribute. O altă trăsătură specifică, este caracterul inscripțiilor de pe rotulusurile profesilor, foarte lapidare, care mai curând indică textul decât îl prezintă. Pe arcul Nord-estic, deasupra timpanului cu scena *Bunei Vestiri*, este reprezentată Sf. Treime (*Paternitate*), flancată de profeții David și Solomon, pe cel sud-estic, deasupra scenei *Nașterii Domnului* din timpan, sunt reprezentați doi îngeri, iar pe versanți, Moise și Isaia, pe arcul sud-vestic (în timpan este reprezentată *Întâmpinarea Domnului*), în cheie, este reprezentat Iisus Emanuel într-un medalion, iar pe versanți, Sofonia și Daniel, iar pe cel nord-vestic, deasupra scenei *Botezului Domnului*, în cheie apar patru îngeri, pe versanți, profeții Ieremia și Zaharia.

14:30

Sorin PÂRVULESCU

Restaurarea picturilor murale de la Biserica Sf. Ilie din Drăgășani, Județul Vâlcea

Zidită în anul 1834, în timpul domniei lui Alexandru Dumitru Ghica, ctitorie a breslei cojocarilor din Drăgășani, actuala biserică cu hramul „Sf. Ilie” a suferit de-a lungul timpului prefaceri importante, mărturie stând cele trei hramuri specificate în pisanie: „Sf.Ioan Botezatorul”, „Sf.Nicolae” și ”Sf. Ilie”.

Pictura în tehnica a fresco ocupă întreaga suprafață murală interioară, și, la exterior, zona de vest corespunzătoare pridvorului. Creație, cel mai probabil, a școlii de pictură de la Gardești, decorația murală a suferit două importante intervenții de restaurare : prima între anii 1942 și 1943 și a doua între anii 1979 și 1982. Cea de-a doua intervenție a fost total neinspirată și i-a marcat profund discursul estetic.

În anul 2022, după un proiect realizat de către dna conf.univ. Teodora Elena Necula, execuția lucrărilor de

restaurare a fost atribuită firmei „Euras srl”, condusă de către domnul ing. ec. Mircea Lețiu. Lucrările au avut ca scop conservarea a tot ce înseamna pictura murală originală și redarea mesajului estetic originar.

Acest lucru a presupus îndepărtarea repictărilor masive, dezvelirea picturii originare (suprafețe sumare în multe zone), conservarea lor și refacerea uniții potențiale a ansamblului mural. Procesul acesta de „derestaurare”, alături de celelalte intervenții reclamate de starea precară de conservare, au urmărit transmiterea către viitor, în dubla ipostază, istorică și estetică, a mesajului acestui ansamblu de pictură murală. aflat în patrimoniul mai mult decât modest al municipiului Drăgășani.

Sorin LEȚIU

Punerea în valoare a clădirii de patrimoniu „Biserica Evanghelică” din Sibiu, prin lucrări de conservare, restaurare a clădirii și modernizare a infrastructurii conexe

Lucrarea prezintă o analiză complexă a procesului de evoluție, conservare și reabilitare a Bisericii Evanghelice C.A. din Sibiu, una dintre cele mai valoroase construcții istorice din Transilvania și un reper al arhitecturii sacre medievale. Studiul îmbină perspectiva istorico-arhitecturală, care urmărește transformările succesive ale edificiului – de la bazilica romanică originară (secolele XIII–XIV) la extinderile gotice majore (secolele XV–XVI) și intervențiile neogotice din secolul XIX –, cu o abordare tehnică privind conservarea structurală și materială a monumentului.

Sunt analizate principalele procese de degradare care afectează zidăria, lemnul și tencuielile, determinate de factori de mediu precum umiditatea, sărurile solubile și ciclurile îngheț-dezghet, precum și metodele de intervenție aplicate: injecții structurale, consolidări cu materiale compatibile, asanări higrotermice și tratamente de restaurare a pietrei și mortarului.

Rezultatele cercetării evidențiază importanța respectării principiilor compatibilității materialelor și reversibilității

14:45

intervențiilor, ca garanții ale păstrării autenticității constructive. Prin analiza integrată a soluțiilor istorice și moderne de restaurare, lucrarea demonstrează că o abordare interdisciplinară — care combină istoria arhitecturii, ingineria structurală și știința materialelor — poate asigura nu doar prelungirea duratei de viață a clădirilor istorice, ci și adaptarea acestora la cerințele contemporane de confort, siguranță și eficiență energetică.

Cazul Bisericii Evanghelice din Sibiu devine astfel un exemplu reprezentativ de echilibru între conservarea valorilor patrimoniale și aplicarea tehnologiilor moderne, contribuind la consolidarea metodologiilor de intervenție sustenabilă asupra patrimoniului construit și la transmiterea acestuia către generațiile viitoare.

15:00

**Ioan SASU, Constantin FIRTEA, Nicoleta MIRON,
Corina ASANDEI, Bogdan NICULI**

Lucrări de execuție. Valorificarea turistică a ansamblului Bisericii „Sf. Gheorghe” a breslei abagerilor din mun. Bârlad. Str. - Popa Șapcă, Nr.11-11bis, Mun. - Bârlad, Jud.- Vaslui. Nr. crt. -213, Cod L.M.I. 2015 - VS-II-a-B-06750.

a) Denumirea investitiei - Valorificarea turistică a Ansamblului Bisericii „Sf. Gheorghe” a breslei abagerilor din Mun. Bârlad, Jud. Vaslui

b) Elaboratorul documentației

- Proiectant general - S.C. PROGANEX 2005 S.R.L. IAȘI.

- Proiectant structură - S.C. P.E.C. S.R.L. IAȘI.

c) Beneficiarul investiției - Parohia Sfântul Gheorghe, Municipiul Bârlad, Județul Vaslui.

d) Ansamblul este plasat în Municipiul Bârlad în zona ce cuprinde și alte monumente istorice, consemnate în Lista Monumentelor Istorice 2015, pentru Județul Vaslui.

Conform L.M. Istorice 2015 publicată în Monitorul Oficial, nr.113 bis, din 15.02.2016, pentru Județul Vaslui, Ansamblul este compus din :

Biserica „Sf. Gheorghe”

- Nr. crt. - 214.

- Cod L.M.I. - VS-II-m-B-06750.01

- Denumirea - Biserica „Sf. Gheorghe”.

- Localitatea - Municipiul Bârlad

- Adresa - Str. Popa Șapcă, nr.11.

- Datare - 1817 - 1825

Turnul de poarta și clopotniță

- Nr. crt. - 215.

- Cod L.M.I. - VS-II-m-B-06750.02

- Denumirea - Turn de poarta și clopotniță

- Localitatea - Municipiul Bârlad

- Adresa - Str. Popa Șapcă, nr.11.

- Datare - 1856 - 1859

Nota - conform actelor cadastrale adresa exactă este - Str. Popa Șapcă, nr.11-11bis.

Propunerile de consolidare și restaurare au urmărit înlăturarea cauzelor care au contribuit la degradarea ansamblului monumentului și punerea în valoare în cadrul construit existent.

Așa cum s-a menționat în documentația tehnică, în urma degradărilor survenite în timp și a lipsei fondurilor necesare pentru consolidare și reabilitare, ansamblul a avut degradări severe.

În anii 2016 - 2017 a fost realizat proiectul prin care au fost accesate fonduri europene necesare consolidării și restaurării, Monumentului Istoric reprezentativ pentru patrimoniul cultural local.

Lucrările au început în luna august 2020 și au fost finalizate în luna Martie 2023.

**Gheorghe NICULESCU, Maria DUMBRĂVICIAN,
Cristina SERENDEAN, Irina HUICĂ, Ioana OLTEANU
Ana-Maria VLAD**

Casa Nenciu – clădire emblematică pentru Bucureștiul sec.XIX.

Clădirea de pe Calea Victoriei, construită pentru paharnicul Manolache Faca pe la începutul sec.XIX, a rămas un reper în

15:15

arhitectura zonei centrale a Bucureștiului, fiind una din puținele clădiri care s-au păstrat din acea perioadă. Imobilul, edificat în două etape majore - prima înainte de 1829 și cea de a doua în 1887, prin adăugarea unui etaj, a fost afectat de mai multe intervenții, păstrându-și totuși, în mare parte, arhitectura originală.

Finisajele au suferit intervenții majore prin schimbarea proprietarilor și funcțiunilor casei, totuși s-au mai păstrat o parte dintre decorațiile interioare. Astfel, în unele încăperi de la parter se regăsesc plafoanele frumos ornate cu stucaturi, parțial aurite, cum sunt vestibulul/casa scării și holul central, sau câteva camere cu plafoane cu grinzi și casete cu profilaturi. Decorațiile pereților s-au conservat numai în casa scării. Etajul, fiind piano nobile, a fost mult mai bogat decorat, dintre aceste decorații păstrându-se cele din holul central - lambriurile și plafonul, din salonul mare și alte două saloane – decorațiile pereților și plafoanelor. În jurul anului 1900 unele interioare au fost ornamentate cu picturi, copii după Boucher, dintre care au rezistat doar picturile din fostul salon mare, ca urmare a diverselor etape de intervenții și schimbări ale funcționalității clădirii.

Autorii și-au propus investigarea componentelor artistice ale clădirii prin metode instrumentale (microscopie optică, FTIR, XRF), rezultatele urmând a fi folosite în elaborarea proiectului tehnic final de restaurare a întregii clădiri.

Cu calități compoziționale și estetice deosebite, această clădire reprezintă un exemplu al arhitecturii eclectică din a doua jumătate a sec.XIX, cu influențe neoclasice franceze și baroce.

15:30

Viorel GHEORGHE

Schițe de sistematizare a municipiului Buzău în prima jumătate a anilor 1970. De la Piața Dacia la Piața Gării

Sistematizarea zonei centrale a municipiului Buzău a luat un avânt deosebit la începutul anilor 1970. Autoritățile comuniste doreau reconfigurarea acestei zone după concepțiile ideologice ale momentului. Totuși, în rândul unor arhitecți, se manifestă,

timid, dorința de a păstra anumite clădiri construite înainte de 1948, considerate de referință pentru istoria orașului. Schițele de sistematizare a zonei cuprinse între Piața Hașdeu și Piața Dacia propuneau o folosire intensivă a spațiilor libere pentru a reduce demolările, păstrarea unor clădiri vechi, dar în stare bună, unde se găseau școli și grădinițe, dar și a parcului „Hașdeu”. Vechile străzi erau păstrate, pentru a păstra cheltuielile reduse. În zona Pieții Gării CFR, propunerile de sistematizare aveau ca punct central folosirea rațională a terenului pentru construcția blocurilor de locuit, cât mai puține modificări a străzilor existente și rezolvarea pe termen lung a circulației rutiere. O realizare deosebită a fost amenajarea ornamentală a Pieții Dacia cu materiale scumpe, precum marmura. Latura de est a Pieții Dacia a fost și ea sistematizată, iar una dintre cerințe a fost păstrarea vechii biserici existente aici.

Lilia DRAGNEVA

*De la estetica documentară la sculptură socială urbană:
laboratorul post-socialist al lui Ștefan Rusu*

Comunicarea examinează practica lui Ștefan Rusu ca „sculptură socială” la intersecția dintre arhitectura modernistă și spațiile publice post-socialiste, argumentând că patrimoniul construit poate fi regândit drept habitat cultural viu, nu relicvă ideologică. Pe baza unui corpus de instalații, expoziții și filme – de la *Flat Space/Apartamentul Deschis* (Chișinău, 2009) și variațiile sale (Bangkok, Białystok, Stockholm) la *Block 89* (Varșovia, 2010), *Balcon comun* (Baku, 2018), *WAIT&PLAY* (Chișinău) și *Biroul de cercetare a vieții de apoi a arhitecturii socialiste* (2024) – propunem o lectură critică a modernismului târziu ca „biodiversitate culturală” în risc, susceptibilă de reactivare prin procese de *commoning*. Cadrul teoretic integrează dreptul la oraș și producția spațiului (Henri Lefebvre, David Harvey), comunul urban (Stavros Stavrides, Peter Linebaugh), agonistica estetic-politică (Chantal Mouffe) și conceptul de „hiperobiect” (Timothy Morton), pentru a descrie cum clădirile moderniste, omniprezente dar opacizate

15:45

afectiv, devin câmpuri de negociere între memorie, capital și inițiativă civică.

Studiul conectează două axe majore ale operei: diagnosticul și reactivarea. Pe axa diagnostică, expoziția *Specii pe cale de dispariție: pledoarie pentru Cartea Roșie a arhitecturii moderniste* (MNAM, 2022) și filmele *Întoarcerea din viitor* (2019) și *Frunze* (2017) documentează degradarea infrastructurilor moderniste din Moldova, Asia Centrală și Europa de Est (Bișkek, Tașkent, Chișinău), propunând o „ecologie a ruinelor” ce depășește nostalgia. Pe axa reactivării, *Semințe ale Speranței* (MNAM, 2024) și practica participativă (atelier, instalații, cartografieri afective) testează scenarii de co-producere a spațiului public, în dialog cu filmele *Reclaiming the City* (2012), *Autocity* (2015) și *The Dark Side of the Dream* (2022). Contribuția comunicării constă în definirea unui set de criterii curatorial-civice pentru o posibilă „Carte Roșie” a modernismului local, alături de protocoale de commoning – guvernanta comunitară, pedagogii situate, micro-infrastructuri – capabile să transforme siturile moderniste din „fundal spectral” în noduri de memorie vie și emancipare urbană.

16:00

Nicoleta VORNICU, Cristina BIBIRE

Cercetarea caracteristicilor materiale și structurale ale zidăriei istorice de la Biserica Nașterea Sf. Ioan Botezătorul din Piatra Neamț

Clădirile monument istoric reprezintă expresia civilizației, culturii și progresului pe parcursul diferitelor perioade istorice. Lucrările de restaurare a unor astfel de structuri trebuie să păstreze expresia valorică a parametrilor asociați cu criterii derivate atât din substanța istorică, cât și din cerințele de rezistență și stabilitate. Reglementările naționale și internaționale joacă un rol esențial în consolidarea patrimoniului.

Rezultatele cercetării prezentate în lucrare se referă la un studiu de caz, Biserica Nașterea Sf. Ioan Botezătorul din Piatra

Neamț, clădire clasificată drept monument istoric, care este una din construcțiile care s-au păstrat până astăzi din vechea reședință domnească de la Neamț. Edificiul a fost ridicat între anii 1497-1498 în stilul moldovenesc constituit în epoca lui Ștefan cel Mare, cu puternice influențe ale arhitecturii gotice (contraforturi, socluri profilate, ancadramente etc.) specifice acestui stil.

Investigațiile realizate se referă la procesele și metodele utilizate pentru a identifica starea actuală a monumentului, care include aspectul structural și materialele utilizate, pentru a se realiza lucrări de restaurare compatibile, respectând originalitatea.

Metodele și tehnicile nondestructive și semidestructive utilizate în cadrul cercetării au contribuit la caracterizarea cu acuratețe a materialelor utilizate în structura istorică de zidărie a Bisericii Nașterea Sf. Ioan Botezătorul din Piatra Neamț și rezultatele au un rol important în dezvoltarea cunoștințelor despre practicile de restaurare și conservare a monumentelor.

Alexandrina MUSTEA

Catapeteasma Bisericii Mănăstirii Ițcani. Starea de conservare

Biserica „Adormirea Maicii Domnului” a Mănăstirii Ițcani, se află în cartierul cu același nume (Ițcani), în orașul Suceava. Biserica a fost construită în secolul al VII-lea, mai exact în 1639, pe ruinele unei biserici mai vechi. Iconostasul bisericii este datat cu anul 1792. La baza icoanei cu Sf. Arhanghel Mihail, din registrul icoanelor împărătești, se află o inscripție în limba slavonă, în care este menționat: „această icoană, împreună cu catapeteasma s-au zugrăvit de Ananie zugrav la 1792” iar la baza icoanei de hram, Adormirea Maicii Domnului sunt trecuți ctitorii: „Această icoană s-a făcut prin silința protopopului Postolachi și Gavril Botezatul și Mihalache Blănaru și toată catapeteasma. Dumnezeu să-i omenească. 1792, Ianuarie 24”. Starea de conservare a catapetesmei este una precară.

Aceasta a fost realizată din lemn de tei debitat manual, având strat de preparație (grund). Stratul pictural este realizat

16:15

din culori tempera, iar verniul este obținut din rășini naturale. Formele de degradare prezente sunt la toate nivelurile (lemn, grund, strat pictural și strat de preparație). Cea mai gravă problemă este atacul activ și masiv al insectelor xilofage, ceea ce necesită restaurarea catapetesmei în regim de urgență.

16:30

Ștefania URSACIUC

Starea de conservare a iconostasului Bisericii Mănăstirii Slatina

Biserica Mănăstirii Slatina este o biserică ortodoxă construită între anii 1553-1564, în satul Slatina, județul Suceava. Biserica are hramul „Schimbarea la Față și este ctitorie a domnitorului Alexandru Lăpușneanu.

Catapeteasma bisericii lucrată în stil baroc, din lemn de tei, este dispusă în biserică în zigzag. Icoanele sunt lucrate în culori de tempera grasă, iar lemnul policrom este poleit cu foiță din aur și argint. Pe spatele Icoanei Mântuitorului este trecut anul 1846, o inscripție și semnătura lui Veniamin Costache. Iconostasul a fost restaurat în anii 2005-2006. În prezent sunt urme ale unui atac biologic (fungi), la icoanele de pe tronsonul nordic. Stratul pictural prezintă depuneri de murdărie slab aderentă și aderentă și desprinderi până la grund și până la lemn. Unele panouri din lemn ale icoanelor prezintă fisuri, dezlipiri și distanțări.

Cele mai însemnate forme de degradare sunt desprinderile stratului policrom de pe frize, ancadramente și stâlpi.

Joi, 30 octombrie 2025,

Sala: Ștefan Procopiu
Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași

Moderatori: Anca FILIP
Petre OTU

Maria DRAGNEV

Tablourile votive ale familiei lui Ieremia Movilă

Expresia *Ex voto* a domnului Moldovei Ieremia Movilă ne este cunoscută în trei ocurențe, la ctitoria fraților Movilești de la Sucevița, la catedrala mitropolitană Sf. Gheorghe din Suceava și în manuscrisul cunoscut cu cota *Sucevița 24*.

De aproape un secol de studii, în istoriografie au fost expuse mai multe opinii privind datarea operelor respective în baza tablourilor votive (Victor Brătulescu, Sorin Ulea, Ștefan Sorin Gorovei), probleme care-și așteaptă precizările în studiile ce vor urma. Privind componența familiei în aceste reprezentări votive, opiniile de asemenea nu sunt pe deplin armonizate.

În afară de încercarea de a stabili o identitate între Alexie și Alexandru (S. Ulea), respinsă de Ș. S. Gorovei, cele mai multe controverse le-a acumulat identificarea voievodului cu familia sa din partea stângă a compoziției „Ofranda baldachinului” de la catedrala Sf. Gheorghe din Suceava: Simion Movilă (V. Brătulescu, Ș. S. Gorovei), Alexandru cel Bun (Constanța Costea) și mai nou – Petru Șchiopul (Tereza Sinigalia). În continuare, cu toate opiniile expuse (V. Brătulescu, S. Ulea, Ș. S. Gorovei, Nicoleta Isar), rămâne sub semn de întrebare identificarea personajului în chip monahal de la spatele mitropolitului Gheorghe Movilă din scena deopotrivă votivă și liturgică din naosul Suceviței: Ioan (în călugărie Ioanichie) Movilă, tatăl fraților Ieremia, Simion și Gheorghe Movilă sau Teodosie Barbovschi. Caracteristicile compoziționale, evocă o

13:30

continuitate cu epoca precedentă în prezentarea procesională a familiei ctitorului, prezența mediatorului ș. a., dar și unele elemente excepționale, precum reprezentarea exact la spatele voievodului a maicii sale, Maria, presupusă de obârșie domnească (fiică a lui Petru Rareș). Ultima supoziție pare să fie confirmată în plus prin vestimentația personajelor, dar mai ales prin forma coroanelor, *en entrelac*, ce amintește de cea din tablourile votive ale lui Petru Rareș de la Moldovița și Sf. Dimitrie din Suceava.

13:45

Elena-Teodora NECULA

Punerea în valoare prin restaurarea picturii murale din Paraclisul Sf. Ioachim și Ana, Mănăstirea Sihăstria, com. Vânători, jud. Neamț

Starea de conservare precară a paraclisului cu hramul „Sf. Ioachim și Ana” de la Mănăstirea Sihăstria, județul Neamț din vara anului 2020 a impus necesitatea intervenției asupra componentelor artistice. Edificiul este parte integrată din complexul monahal Sihăstria, compus din monumente istorice de importanță națională. Intervențiile majore asupra Paraclisul Sf. Ioachim și Ana din prima jumătate a secolului XX a făcut ca toată contracția ridicată în anul 1840 să fie refăcută în 1946. Ulterior construcției pereții interiori din naos și pronaos au primit o pictura murală în anii 1949-1951, iar altarul abia în anii ‘70 ai secolului XX.

Cercetările preliminare întreprinse în anul 2020 asupra picturii murare interioare au avut ca scop conservarea, restaurarea și punerea în valoare. Pereții interiori au fost acoperiți integral cu o pictură executată în tehnica *culorilor de ulei*. Pentru această pictură a fost executat un proiect de intervenție de urgență și avizat în 2017 privind *lucrările de conservare-restaurare la pictura murală de la Paraclisul „Sf. Ioachim și Ana” din cadrul Mănăstirii Sihăstria, sat/com. Vânători Neamț, jud. Neamț*. Intervențiile de urgență pentru care s-a solicitat avizul au fost minimale, drept pentru care s-a întocmit proiectul tehnic pentru toate lucrările necesare intervenției asupra picturii murale.

Propunerile de intervenție din această etapă au fost

focalizate asupra intervențiilor de restaurare ce țin mai mult de prezentarea estetică, cum sunt: îndepărtarea depunerilor, completarea lacunelor sau integrarea cromatică. Toate acestea fiind propuse pentru altar, naos și pronaos. În schimb pridvorul paraclisului nu prezintă pictură murală, fiind fără decorație figurativă sau decorativă. Din acest motiv s-a solicitat avizarea de pictură din nou a acestei încăperi cu precizarea că se va realiza un proiect de pictură din nou de către un pictor de categoria I sau II autorizat de Comisia de Pictură Bisericească.

Acest locaș de cult al secolului XX, cu un istoric destul de zbuciumat, prezenta o anamneză încărcată de intervenții ce au afectat conservarea picturii murale interioare, aflată astăzi în pericol de a-și pierde integritatea și unitatea fizică. Prin restaurarea picturii murale se s-a menținut integritatea fizică a câmpului pictural și a adus un beneficiu în păstrarea și transmiterea cultural-religioasă.

Natalia PODLESNAIA Alessandro GATTI

Auriri pe bolus fără vernis: curățare selectivă și reintegrare mimetică lizibilă în lumina ultravioletă

În literatura de specialitate este bine stabilit că suprafețele aurite pe bolus (it. *doratura a guazzo*) reprezintă una dintre cele mai complexe tipologii de finisaje de abordat în conservare și restaurare. În absența straturilor de protecție și ca urmare a proceselor de îmbătrânire, aceste auriri devin pronunțat vulnerabile la umiditate și abraziune, ceea ce face ca orice operațiune de curățare să fie deosebit de delicată. La aceasta se adaugă problematica recunoașterii intervenției: etic esențială pentru evitarea restaurărilor «competitive», dar dificil de realizat la auriri, unde reintegrările vizibile în lumină naturală introduc elemente de perturbare vizuală, iar cele mimetice cu foiță de aur devin nerecognoscibile.

Prezentul demers pornește de la un studiu de caz semnificativ finalizat prin intervenție de conservare–restaurare a unei rame de la mijlocul secolului al XIX-lea, caracterizată prin decorație în relief din pastă de gesso (it. *pastiglia*), aurire

14:00

pe bolus și absența stratului de vernis. Printr-o abordare științifică dezvoltată în cadrul finisării studiilor universitare integrate în Conservarea și Restaurarea Bunurilor Culturale, la Universitatea din Torino (Italia), vor fi prezentate rezultatele unui proces de curățare selectivă realizat cu geluri siliconice și ale unei tehnici inovatoare de aurire mimetică, lizibilă în lumină ultravioletă. Aceasta din urmă, elaborată și validată de *Laboratorul pentru artefacte din lemn* al Centrului de Conservare și Restaurare „La Venaria Reale” (Italia), se bazează pe utilizarea unui marker introdus în bolus, care face ca noile aplicări de foiță de aur, indistinguibile cu ochiul liber, să fie imediat recunoscutibile în lumina UV.

Prezentarea va ilustra traseul decizional, testele preliminare, documentația fotografică și UV realizată înainte și după intervenție, discutând limitele și potențialul metodei, cu accent pe replicabilitatea acesteia în contexte analoge.

14:15

Anca FILIP

Vechile ulițe armenesti din Suceava

Vechea și bogata comunitate armeană din Suceava își împletește povestea cu bătrâna Cetate de Scaun a Moldovei de mai bine de 600 de ani. Negustorii armeni s-au așezat nu departe de Curtea Domnească, într-un cartier coagulat, alcătuit din câteva ulițe și mărginit la NV de Biserica Armenească „Sf. Simion” cu celebrul său Turn Roșu și la SE de Biserica Armenească „Sf. Cruce”. Ce se păstrează astăzi sunt nu doar bisericile și numele unei străzi, „Strada Armenească”, ci întregul țesut urban, alcătuit din străzi, parcelar și o bună parte a fondului construit. Locuințele de mari dimensiuni ale negustorilor armeni, cu pronunțat caracter popular, care dezvoltă forme ale arhitecturii tradiționale, reprezintă și astăzi marca inconfundabilă a acestei frânturi, încă coerentă, din vechea zonă comercială a Sucevei.

Andrei - Constantin CRÎȘMARIU

14:30

Informații inedite de arhivă cu privire la lucrările de reparație al ansamblului Mănăstirii „Sfântul Ioan cel Nou de la Suceava” din 1938-1939

Prin intermediul lucrării de față, mi-am propus să realizez o prezentare a lucrărilor de reparație din 1938-1939 al ansamblului mănăstirii „Sfântul Ioan cel Nou de la Suceava” ce datează din secolele XVI-XIX, realizate sub supravegherea antreprenorilor Ioan Pânzaru și Herman Bruno, utilizând ca sursă principală de informare documentul numit „Dosar privitor la diferite reparațiuni la Egumenia M-rei Sf. Ioan din Suceava” din fondul „Mitropolia Bucovinei. Serviciul arhitecturii” al Serviciului Județean al Arhivelor Naționale din Suceava.

Lucrările au avut ca scop reparația bisericii, al turnului-clopotniță, a clădirii egumeniei, a locuințelor călugărilor, al zidului împrejmuitoar al mănăstirii, a montării unei instalații electrice, a instalării unui apeduct și a canalizării din curtea egumeniei și pavarea terasamentului cu dale de piatră. De asemenea, reparația turnului-clopotniță a avut ca rezultat descoperirea unor elemente deosebit de importante pentru istoria construcției fapt ce a determinat o nouă interpretare a inscripției din 1589 din timpul lui Petru Șchiopul ctitorul acestuia aflată pe peretele sudic al naosului bisericii mănăstirii „Sfântul Ioan cel Nou de la Suceava”.

Alexandra BRUTARU- RĂILEANU

14:45

Filiația cantacuzină a Domnitorului Constantin Brâncoveanu – mărturii iconografice în ornamentația unor elemente arhitecturale și documente de cancelarie brâncovenească.

Prin ampla și rodnică sa domnie, desfășurată la cumpăna dintre două veacuri marcate de transformări politice majore în destinul Țărilor Române — moment pe care istoriografia îl așază adesea la pragul modernității — epoca brâncovenească, desemnând perioada domniei lui Constantin Brâncoveanu (1688–1714), se impune ca o veritabilă epocă de sinteză

culturală și spirituală. În acest interval istoric, arta românească dobândește o coerență stilistică proprie, o rafinată expresie a echilibrului dintre tradiție și inovație, care va fi consacrată, peste două secole, sub denumirea de „stil brâncovenesc”.

Lucrarea de față își propune să adâncească înțelegerea complexei identități a acestui „stil brâncovenesc”, născut dintr-un subtil proces de osmoză artistică. În el se împletesc armonios ecouri ale rafinamentului otoman cu inflexiuni ale barocului italian, în special ale celui venețian, dând naștere unui limbaj arhitectural și decorativ original, vizibil deopotrivă în edificiile religioase și în cele laice cantacuzinești și brâncovenești.

Demersului arhitectural i se alătură, în această cercetare, unul arhivistice menit să releveze aspecte mai puțin cunoscute ale epocii. În fondurile Serviciului Arhivelor Naționale Istorice Centrale și ale Bibliotecii Academiei Române au fost identificate documente de o valoare aparte, nu doar prin conținutul lor politic și juridic ci și prin ornamentica lor specială. Decorate cu motive ce evocă filiația cantacuzină a domnitorului, aceste documente ilustrează un rar dialog între imagine și text, între semnătura politică și expresia artistică, revelând dimensiunea simbolică a puterii și gustul estetic al unei epoci care a știut să transfigureze autoritatea în artă.

Gheorghe HEREȘ, Mădălin-Cornel VĂLEANU

15:00

Despre relația dintre dezvoltarea urbană și monumente: monumentele ale imaginarului colectiv ca instrument pentru blocarea unor proiecte de sistematizare urbană.

Studiu de caz: sistematizarea zonei Arcu din Iași și casa scriitorului Costache Negruzzi.

Dezvoltarea urbană reprezintă uneori o ecuație complexă între patrimoniul arhitectural și istoric și satisfacerea cerințelor funcționale actuale și viitoare, al cărui rezultat trebuie să asigure atât accentuarea caracteristicilor particulare, distincte, cât și o administrare eficientă și o calitate adecvată a vieții locuitorilor. Iar această ecuație este una specifică fiecărei așezări în parte, neexistând nici metode generale de rezolvare

adekvată și nici rezultate pe deplin și întrutotul mulțumitoare. Viața de zi cu zi ne-a arătat că rezultatele acestei ecuații baleiază între cele două extreme maxime posibile și cel mai bun exemplu la îndemână este Viena și al său *Innere Stadt*. Dezvoltarea urbanistică a Iașului și mai ales a zonei sale centrale a reprezentat un subiect îndelung discutat, comentat, contestat, acceptat, reluat și încă neterminat, atât la nivelul comunității specialiștilor din domeniu, dar și la cel al decidenților din administrație. Iar rezultatul acestor îndelungi zbatere reflectă un adevăr trăit zi de zi de locuitorii săi: un oraș practic bolnav și cu visuri urbanistice abandonate - de la primele planuri moderne de sistematizare din anii 1955-1960 la eșecurile actualizării planului urbanistic general din prima parte a secolului XXI. Și care este totuși cauza / cauzele acestei triste situații?

Ne-am propus a prezenta astăzi situația legată de sistematizarea zonei Arcu din Iași, un demers absolut necesar pentru buna funcționare a orașului - pentru asigurarea deversării circulației din Copou spre gară. În ciuda eforturilor depuse, abordarea sistematizării acestei zonei sucombă inexplicabil, fără a exista rațiuni cât de cât lămuritoare, chiar dacă toate studiile urbanistice întreprinse subliniau necesitatea acesteia. Astfel, multiplele variante de sistematizare propuse, rând pe rând se găseau tot felul de contraargumente, inclusiv legate de conservarea unor monumente ale zonei. La acel moment și în fața unei lipse de susținere din partea administrației s-a acceptat tacit situația, proiectul fiind abandonat. Acum însă credem că avem o explicația a situației petrecute.

Este evidentă faptul că marele scriitor și om politic Costache Negruzzi (1807-1868) a deținut o proprietate în zona studiată, delimitată generic de actualele str. Negruzzi / str. Gându / str. Uzinei, fiind cunoscut inclusiv modul de dobândire a acesteia, dar mai ales modul de transmitere după moartea sa, către fiica Eliza. Însă nu există documente din epocă care să descrie în mod concret proprietatea acestuia și nici care să clarifice transformările și evoluțiile ulterioare.

Iar includerea în Lista Monumentelor Istorice a obiectivului *Casa Scriitorului Costache Negruzzi*, fără existența unei minime documentații istorice sau a întocmirii dosarului de clasare a facilitat deseori grave confuzii, inclusiv instituției abilitate cu protecția monumentelor să elibereze documente administrative în care să indice o casă autorizată la construire în anul 1931 ca fiind casa monument a scriitorului C. Negruzzi.

Clarificarea situației reale este rezultatul unei cercetări arheologice și a unor demersuri aprofundate de documentare istorică, inclusiv prin demersuri de istorie orală, care reliefează un adevăr care trebuie adus la cunoștință: blocarea unor proiecte de sistematizare urbană inclusiv prin inventarea unor monumente.

Iar la nivelul Iașului sunt numeroase alte situații similare.

15:15

Felicia IOSIF

În așteptarea restaurării. Palatul Băncii „Dacia” din Iași

Comunicarea noastră semnalează existența în Arhivele Iașului a unor documente relevante pentru istoricul Palatului fostei Bănci „Dacia”, situat pe strada G. Mârzescu colț cu Cuza Vodă nr. 47. Construit între august 1923 și octombrie 1924, după planurile arhitectului Harry Schoenberg, imobilul – un edificiu impunător cu subsol, parter, mai multe etaje și mansardă – este poziționat central, lângă instituții culturale majore. A fost ridicat pe terenul lui Alecu Vasiliu, trecut ulterior în proprietatea fiicei sale, care l-a vândut în 1921 Băncii Dacia S.A. Ulterior, imobilul a aparținut Băncii Centrale Cooperative, apoi Institutului Național al Cooperației, fiind folosit de diverse instituții, inclusiv de Primăria Iași. După 1950, clădirea intră în administrarea Întreprinderii de Locuințe și este înscrisă în lista monumentelor istorice. Ultimul chiriaș notabil, din 1970, a fost Trustul de Construcții Industriale Iași (azi Moldoconstruct S.A.), care intenționa să transforme clădirea într-o unitate de cazare.

Simona Teodora ROȘCA-NEACȘU

15:30

Arta în spațiul public la începutul secolului XXI în România. Aspecte tehnice, estetice și simbolice referitoare la relația dintre mozaicul perietal și arhitectură.

Arta în spațiul public din România intră la sfârșitul secolului XX într-o nouă paradigmă după căderea comunismului. Lucrarea de față își propune să analizeze pe baza unor studii de caz modul în care, la începutul secolului XXI, tehnica mozaicului este revalorizată în context arhitectonic. Sunt evidențiate aspecte tehnice, estetice și simbolice importante din perspectiva unei echipe de proiect, a specialiștilor sau a modului în care lucrarea este prezentată publicului și aspecte legate de feedback. Exemplele sunt edificii publice cu caracter administrativ, social sau religios.

Valeria SURUCEANU

15:45

Patrimoniul construit din arealul Nistrului: practici de restaurare și reabilitare

Arealul râului Nistru concentrează o densitate remarcabilă de monumente istorice construite, care reflectă moștenirea multiculturală și identitară a regiunii. De la fortificațiile medievale ale Cetății Tighina (Bender) până la Circul din Chișinău, simbol al arhitecturii moderniste sovietice, de la edificiile religioase din satul Râșcov și clădirile istorice din spațiile urbane și rurale, până la monumentele de patrimoniu industrial și comemorativ, acest peisaj cultural formează o veritabilă hartă vie a diversității și a interacțiunilor istorice dintre comunitățile de pe ambele maluri ale Nistrului.

Totodată, majoritatea acestor monumente se confruntă cu probleme structurale majore, cauzate de lipsa întreținerii, de condițiile climatice nefavorabile și de absența resurselor tehnice specializate. În numeroase cazuri, degradarea este amplificată de izolarea comunităților locale și de dificultatea accesului, determinată de contextul conflictului transnistrean, care limitează comunicarea și cooperarea între specialiștii de pe ambele maluri ale Nistrului. În acest cadru fragil,

intervențiile coordonate la nivel internațional capătă o importanță strategică, depășind simplul rol tehnic al restaurării și contribuind la reconstrucția încrederii, dialogului și cooperării între comunități.

Prin Programul Uniunii Europene „Măsuri de Promovare a Încrederii” (EU-CBM), implementat de PNUD Moldova, au fost lansate în ultimii ani 16 proiecte de conservare și reabilitare, cu un buget total de aproximativ 4 milioane de euro. Aceste inițiative demonstrează o abordare integrată a restaurării, care combină expertiza tehnică, documentarea arheologică, digitalizarea patrimoniului și participarea activă a comunităților locale. În același timp, ele contribuie la formarea unei rețele de situri culturale care funcționează ca spații de dialog, educație și turism durabil.

16:00

Oana-Mihaela VLADU

Sub cupola lui Duiliu Marcu

Duiliu Marcu a fost unul dintre cei mai proeminenți arhitecți români ai perioadei interbelice și postbelice, membru titular al Academiei Române și o figură cheie în dezvoltarea arhitecturii românești moderne.

Educația sa, finalizată la École des Beaux-Arts din Paris, i-a influențat viziunea, ducând la o sinteză originală între modernism, caracterizat prin simplitate, claritate, proporții și elemente ale clasicismului.

O lucrare emblematică a sa, realizată în această manieră modernist-clasicizantă, este clădirea care găzduiește astăzi Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, inițial Școala Superioară de Război. Proiectul a fost inițiat sub patronajul Regelui Carol al II-lea, fiind o lucrare monumentală menită să găzduiască prestigioasa școală militară.

Clădirea, situată pe Șoseaua Panduri din București, se remarcă prin sobrietate, simetrie și linii ample, fiind adecvată funcției sale militare și academice. Fațada este tratată simetric, cu un corp central supraînălțat, cu pilaștri, ce domină zona.

Universitatea Națională de Apărare “Carol I” este considerată o expresie a viziunii lui Duiliu Marcu de a îmbina

rigoarea și echilibrul clasic cu funcționalitatea și volumetria modernă, contribuind semnificativ la patrimoniul arhitectural al Capitalei.

Marcu a lăsat o amprentă profundă asupra arhitecturii românești, fiind autorul unor clădiri majore, precum Palatul CFR, Palatul Monopolurilor de Stat, Palatul Victoria și Hotelul Athenée Palace.

Mircea TĂNASE

Arhitectul Duiliu Marcu la Buzău

Arhitectul Duiliu Marcu (1885-1966), de la nașterea căruia se împlinesc anul acesta 140 de ani, a fost unul dintre cei mai complecși și prolifici arhitecți români, care a marcat, cu operele sale, creația arhitectonică românească din prima jumătate a secolului XX.

Duiliu Marcu a studiat la Școala de Arte Frumoase din Paris și a fost profesor la Institutul de arhitectură „Ion Mincu” din București, membru titular (din 1955) al Academiei Române și președinte de onoare a Uniunii Arhitecților din România. A îmbinat tradiția arhitecturii naționale cu arhitectura modernă. Între 1912-1913 a participat, alături de arhitectul Nicolae Ghica-Budești, la construcția Universității București.

A fost unul dintre arhitecții proeminenți și prolifici ai României interbelice, proiectând o serie de edificii de referință: Politehnica din Timișoara (1920-1923), Teatrul din Timișoara (1923-1928), Palatul Elisabeta din București (1930-1937), Palatul CFR (1934-1937), Palatul Monopolurilor de Stat (1934-1941), renovarea și extinderea Hotelului Athenée Palace (1935-1937), Biblioteca Academiei Române (1936-1938), Școala Superioară de Război/Academia Militară (1937-1939), Palatul Victoria (1937-1944).

În Buzău arhitectul Duiliu Marcu a proiectat Piața de carne și pește, construită între 1934-1935 (actuala piață „Avocat Stan Săraru”), Baia comunală (1936-1938) și probabil Pavilionul Învățământ al Școlii de aviație de la Ziliștea-Boboc Buzău (1941-1944).

16:15

Astăzi, cele două construcții, altădată emblematice pentru Buzău, situate în chiar centrul orașului, deși poartă semnătura unuia dintre cei mai importanți arhitecți români, au intrat într-un nemeritat anonim. Fosta Hală de carne și pește găzduiește un mic spațiu comercial al unui binecunoscut supermarket, dar este ascunsă privirii de acoperișul metalic al pieței de legume și fructe, iar Baia comunală și-a pierdut de mult destinația inițială, supraviețuind doar ca o anexă abandonată a unui fost restaurant renumit altădată în urbea buzoiană.

16:30

Petre OTU

Palatul Invalizilor- un proiect eșuat (1942-1944)

Numărul mare de răniți ca urmare a operațiilor militare începute la 22 iunie 1941 au impus autorităților găsirea de soluții pentru îngrijirea acestora în vederea ameliorării stării de sănătate și, eventual, a vindecării lor. O mare problemă era cea a invalizilor, întrucât infirmitățile căpătate în timpul luptelor impuneau o atenție specială și reconversie profesională pentru a putea fi reintegrați în societate. De la sfârșitul anului 1941, timp de câteva luni de zile guvernul a dezbătut chestiunea, conturându-se mai multe soluții.

După mai multe discuții s-a ajuns la ideea construirii unui mare palat, unde aceștia să fie concentrați și să li asigure o îngrijire adecvată. S-a lansat o subscripție publică destinată finanțării acestei construcții, care să se suplimenteze sumele alocate de stat, până în toamna anului 1943 strângându-se peste 900.000 lei. În septembrie 1942 s-a înființat Eforia Ostășească pentru Militari și Invalizi sub supravegherea și controlul Consiliului de Patronaj, al Operelor Sociale, având în sarcina sa administrarea și supravegherea activității pentru îngrijirea spitalicească a militarilor activi și a invalizilor de război. Totodată, s-a angajat arhitectul Constantin Moșinschi care a elaborat planurile viitorului așezământ spitalicesc și s-au făcut unele exproprieri pe locul viitoarei construcții.

Palatul Invalizilor urma să fie edificat pe Splaiul Independenței între str.General Angelescu, fostele locuințe ale

personalului Casei Regale, Cazarma Malmaison și Uzinele Grozavești, suprafața fiind de circa 30.000 m². În cele din urmă Palatul nu a mai fost construit, deși începuseră unele lucrări de fundație. Cauzele constau în disputele din interiorul organismelor încarcinate cu proiectul, insuficiența sumelor, evoluția defavorabilă a operațiilor pe front etc. După război, autoritățile au numit o comisie care a anchetat afacerea pe care o considerau una dintre cele mai murdare ale regimului defunct.

Dan PRISĂCARU

Ansamblul Monumental Internațional al Eroilor de pe Dealul Bârnova, Iași – un proiect memorial, comemorativ și de reprezentare al Iașului, al Țării și al Alianților din NATO și Uniunea Europeană

La nivelul jud. Iași, nu există, până în prezent, un Monument al Eroilor distinct, care să fie realizat după anul 1990 și să aibă o dimensiune de comemorare și de reprezentare internațională integrată.

Având în vedere că, după cum se cunoaște, Iașul a fost Capitală de Război a României (1916-1918), Capitală a Rezistenței până la capăt (cf. savantului N. Iorga) și Capitală a Renașterii Naționale, că aici și la „Porțile” Moldovei a supraviețuit Țara în Marele Război, iar lângă noi au fost cele 5 (cinci) state Aliate (SUA, Franța, Marea Britanie, Italia, Belgia), care au sprijinit diplomatic, militar și umanitar statul român și au recunoscut internațional actele Unirii din 27 Martie, 28 Noiembrie și 1 Decembrie 1918 pe timpul Conferinței de Pace de la Paris din 1919-1920, avem datoria față de Eroii Neamului și Alianții noștri de a ridica, la Iași, un însemn comemorativ și de reprezentare, care să fie mărturie, peste timp și vremuri, a luptei și jertfei comune pentru idealurile de libertate, demnitate și dreptul popoarelor de a-și hotărî singure cale de urmat.

Ca urmare, la inițiativa Filialei Iași a Muzeului Militar Național „Regele Ferdinand I”, la 29 septembrie 2025, pe

16:45

Joi,
30 octombrie
2025

Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași
Sala: Ștefan Procopiu
Secțiunea: Tehnici și tehnologii de restaurare
a monumentelor istorice II

Dealul Bârnovei (în imediata apropiere a Liniei fortificate „Traian” din Bătălia Moldovei (martie - 23 august 1944) și în zona în care, în iarna anului 1917, cf. documentelor militare de arhiva, au fost înmormântați 2933 de ostași români, căzuți la datorie din cauza rănilor de pe front și a bolilor contagioase din acea perioadă, s-a efectuat de către Grupul de acțiune constituit în acest scop, recunoașterea în teren a amplasamentului viitorului Ansamblul Monumental Internațional al Eroilor.

Obiectivul istoric și comemorativ este planificat să fie ridicat, sub coordonarea directă a Consiliului Județean Iași, cu sprijinul unor instituții centrale și locale, a Patriarhiei Române, Reprezentanței Vaticanului în România, a Băncii Naționale a României, precum și cu sprijin și consultanță istorică și documentară din cele 7 (șapte) state Aliate NATO (SUA, Franța, Marea Britanie, Italia, Belgia, Germania, Polonia), iar finalizarea acestuia să aibă loc, până la 14 Septembrie 2028, exact la 100 de ani de la inaugurarea Monumentului de pe Caraiman, cea mai înaltă Sfântă Cruce de pe glob, înălțată pe un vârf montan, întru cinstirea Eroilor Neamului.

Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași
Sala: I.D. Berindey
Secțiunea: Palatul - monument simbol al Iașului.
O sută de ani de istorie

Joi,
30 octombrie
2025

Joi, 30 octombrie 2025

Sala: I.D. Berindey
Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași

Moderatori: Sidonia TEODORESCU
Ion GIURCĂ

Bobi APĂVĂLOAEI

Tainele palatelor de sub Palat. Urmele vechilor ieșeni de sub Palatul Culturii din Iași.

Palatul Culturii din Iași, gazda Complexului Muzeal Național „Moldova” din Iași, nu mai are nevoie de o prezentare specială. Este bine cunoscut faptul că opera arhitectului Ion D. Berindei a înglobat în structura sa vechile curți domnești din Iași cu tainele lor cu tot. După al doilea război mondial au debutat cercetările arheologice care urmăreau să evidențieze etapele evoluției curților domnești de la Iași aflate sub vechiul Palat Administrativ și de Justiție, devenit din anul 1955 Palat al Culturii. A fost o muncă grea, desfășurată sub imperativul asigurării integrității, stabilității monumentului istoric. Amintim aici strădaniile arheologilor Alexandru Andronic, Voica și Nicolae Pușcașu, Stela Cheptea și a multor alora care au lucrat în echipele celor menționați. De la o etapă la alta au apărut noi și noi *dedesubturi*, care au clarificat ceva și au complicat altceva. Subteranele Palatului Culturii sunt spectaculoase și îndeamnă la explorări suplimentare și valorificări îndrăznețe care vor fi posibile doar condiția protejării monumentului izvorât din viziunea arhitectului I. D. Berindei asupra locului de unde pornește *Legea și Puterea*.

13:30

13:50

Suzana BODALE

Lucrările de modernizare ale palatului domnesc din timpul primilor ani de domnie ai lui Grigore Alexandru Ghica, reflectate în documentele de la Arhivele Naționale din Iași

Arhivele Naționale din Iași, un loc care depozitează mărturii documentare de primă mână, conservă și informații prețioase despre ceea ce a fost odată palatul domnesc din Iași. De aceea, ne propunem prin demersul de față să aducem la lumină câteva dintre inițiativele de modernizare ale domnului reformator Grigore Alexandru Ghica, care s-au înscris într-un program mai amplu de schimbare a feții palatului și a capitalei Moldovei.

Astfel, planul s-a axat pe lărgirea numărului de camere, pe construirea unui paraclis, pe refacerea și lărgirea grădinii palatului după ultimile incendii, pe “păvăluirea” cu stuc a intrării în palat, pe construirea havuzului. Aceste lucrări duc, uneori, la descoperiri neașteptate, precum sunt monedele de la Biserica “Sfântul Nicolai Domnesc”, de care, de asemenea, domnitorul s-a preocupat să o refacă. Arhivele păstrează condici cu banii investiți, cu numele celor cărora li s-au atribuit diversele lucrări, cu inventarele obiectelor, toate acestea fiind foarte generoase cu cercetătorul, care poate reface până în detaliu frumusețea palatului și a lucrurilor care îl populau. De aceea, este posibil ca demersul nostru să se împartă în mai multe părți, deoarece intenționăm să dezvăluim cât mai multe amănunte ale acestei lumi uitate. Astfel, actualmente, vom surprinde lucrările pentru modernizarea palatului domnesc și a împrejurimilor sale din anii 1849-1850, deoarece suntem convingși că abordarea cronologică a problematicii ajută la înțelegerea întregului proiect.

14:10

Senica ȚURCANU, Cosmin NIȚĂ

Epopeea finlizării Palatului de Justiție din Iași

Construită începând din 1906, clădirea Palatului de Justiție era deja ridicată și integrată în peisajul orașului în 1914. Erau finalizate și numeroase finisaje, iar dotările necesare bunei

funcționări a edificului fuseseră, în principal, achiziționate. Fără perturbări majore, într-un an lucrarea ar fi fost „complectă”.

Atmosfera de incertitudine generată de izbucnirea Primului Război Mondial a determinat apariția unor dificultăți financiare majore care au împiedicat finalizarea clădirii, implicând în final stoparea tuturor activităților pentru o perioadă îndelungată.

Diversele funcțiuni pe care le-a primit Palatul în timpul războiului și a refugiului de la Iași au determinat degradarea clădirii ajunsă „în stare de stricăciune desăvârșită”, focar de infecție și imposibil de utilizat. Cheltuielile enorme pe care le presupuneau reluarea proiectului pentru finalizarea clădirii au fost considerate ani de zile ca aproape imposibile.

Comunicarea urmărește să prezinte eforturile depuse de către comunitatea ieșeană și de oamenii politici pe care orașul i-a dat României, în vederea obținerii fondurilor destinate finalizării clădirii, în perioada de după război. Va fi analizată și evidențiată contribuția majoră la finalizarea Palatului de Justiție a lui Gheorghe Gh. Mârzescu – ieșean, ministrul Justiției începând din 1923.

Sidonia TEODORESCU

Palatul Culturii din Iași, cel mai important edificiu public proiectat de arhitectul Ion D. Berindey

Duminică, 11 octombrie 1925, a fost inaugurat cu mare fast, Palatul Justiției, Administrativ și al Poștei din Iași, în prezența familiei regale. La un secol după inaugurare, Palatul Administrativ, devenit Palatul Culturii din Iași este sediul Complexului Național Muzeal „Moldova”, monument istoric, adevărată emblemă a orașului Iași. Monumentala clădire a Palatului Culturii, reclădită între anii 1906-1926 de arhitectul Ion D. Berindey pe temeliiile fostei Curți Domnești a Moldovei, este cea mai reprezentativă operă a neogoticului din țara noastră și una dintre ultimele expresii ale romantismului în arhitectura oficială, cel mai important edificiu public proiectat de

14:30

Ion D. Berindey, adevărată efigie a orașului Iași.

În revista *Ilustrația*, anul XIV, nr. 115-118, sept.-dec. 1925, profesorul-arhitect Ion D. Berindey își descrie astfel opera: „Palatul meu cred că impune. După ce îl veți vizita în amănunt, vă voi da toate explicațiile asupra chipului cum am înțeles luminatul, încălzitul, ventilațiile, termostatele, termometrele la distanță, curățirea prin gol (vacuum cleaner), apelul electric cel mai la îndemână pentru avocați etc. – totul pornind din Centrala mașinelor, ce se află în subsol, unde este în adevăr sufletul clădirii, de unde se distribuie prin conducte circulația, răspândindu-se ca sângele în vinele unei ființe, de acolo trăește și palpită acest palat.”

14:50

Vasilica MĂRZA

Palatul de Justiție și Administrațiune în primele decenii de funcționare : oamenii și locul.

Comunicarea examinează primele decenii de funcționare ale *Palatului de Justiție și Administrațiune din Iași* (inaugurat în 1925, actualul Palat al Culturii), din perspectiva relației dintre spațiu, instituții și oamenii care l-au animat. Analiza urmărește transformarea edificiului într-un reper al modernizării administrative și judiciare a Moldovei interbelice. Comunicarea aduce în prim-plan figura funcționarilor, magistraților și a publicului care interacționa cu această instituție, conturând imaginea unei micro-societăți administrative

15:10

Cosmin Niță, Senica ȚURCANU

Contribuții la o istorie a busturilor dispărute din Palatul de Justiție

În martie 1926 erau dezvelite cu fast în interiorul Palatului de Justiție din Iași, busturile a trei mari juriști români: Gheorghe Mărzescu (1834-1901), Dimitrie Alexandresco (1850-1925) și Matei B. Cantacuzino (1855-1925). Realizate în bronz de către sculptorii Ion Mateescu și Richard Hette, cele trei busturi au fost amplasate pe holurile primului etaj al

Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași
Sala: I.D. Berindey
Secțiunea: Palatul - monument simbol al Iașului.
O sută de ani de istorie

Joi,
30 octombrie
2025

Palatului, în spațiile destinate Curții cu Juri și a Curții de Apel. În cursul deceniului al șaselea al secolului XX, în contextul modificărilor implicate de transformarea clădirii în Palat al Culturii, cele trei sculpturi au fost îndepărtate. Comunicarea își propune să prezinte date relevante despre aceste importante monumente a căror memorie este păstrată astăzi doar de soclurile pe care au fost amplasate.

Carmen Cecilia SOLOMONEA

Sala Voievozilor, Palatul de Justiție (Palatul Culturii) din Iași – decorațiile murale originale puse în valoare prin restaurare și identificarea unui portret regal

Situată la etajul Palatului Culturii din Iași, *Sala Voievozilor* este una dintre cele mai spectaculoase și semnificative încăperi ale monumentului. Aceasta a fost concepută în stilul arhitectural neogotic – curent prezent în epocă, etalând portretele conducătorilor istorici (de la Decebal și până la Carol al II-lea) reprezentate la partea superioară a sălii și componentele artistice ornamentale care păstrează imaginea originală creată de artiștii români și europeni cu care a colaborat arhitectul Ion D. Berindey în decursul perioadei 1906-1925. Arhitectul a realizat clădirea cu destinația de Palat de Justiție și Administrație, iar inaugurarea a avut loc la 11 octombrie 1925, în prezența Regelui Ferdinand I și a Reginei Maria.

În cadrul lucrărilor din 1968-1970 s-au executat în mod agresiv reparații și refaceri care au alterat din punct de vedere estetic elementele decorative ale sălii, transformând major aspectul vizual. Au fost complet acoperite cu straturi de tencuială grosieră finisajele originale ale nervurilor în arc gotic profilate ale bolților, reprezentările îngerilor în rondo boss, frizele ornamentale în relief. A fost modificată cromatica fondurilor (unde în decor erau reprezentate flori de crini – un element specific din repertoriul ornamental al stilului Art Nouveau, un stil preferat în decorul încăperilor de către Regina Maria) și semnificațiile heraldice ale Sălii Voievozilor.

Existau zone unde stratul picturii originale a fost degradat

15:30

prin curățare agresivă, făcută cu mijloace mecanice la acea vreme. S-a constatat de asemenea că decorul fondurilor dintre nervurile de pe bolta sălii a fost înlăturat, un ton de culoare nouă, sintetică, albastru deschis și stele trasate cu șablon, dar din fericire s-au identificat porțiuni mici care au scăpat înlăturării din trecut, cu elementele originale – flori de crin stilizate elegant pe fond albastru închis, care s-au pus în evidență ca martori istorici. Prin intervențiile de restaurare tencuielile grosiere din reparații ce acopereau decorațiile originale s-au decopertat, restaurat și integrat cromatic. În Sala Voievozilor s-au descoperit straturi de pictură realizate în diferite epoci, precum și pictura cu stratul original care s-a curățat, consolidat pe ariile desprinse și exfoliate, iar lacunele au fost tratate din punct de vedere estetic.

În timpul intervențiilor de restaurare a medalioanelor cu portretele istorice reprezentând succesiunea conducătorilor emblematici până la momentul inaugurării clădirii Palatul de Justiție și Administrație în 11 octombrie 1925, au fost identificate aspecte cu repictări, refaceri și reparații provenind din secolul XX, produse din diverse considerente, preponderent ca urmare a gândirii estetice a societății din perioada anterioară până în anii 90. În cadrul lucrărilor s-a descoperit un portret din familia regală care practic nu a fost vizibil până la restaurare, pentru că a fost acoperit cu vopsea probabil la scurt timp după realizare, și ulterior pe acea arie a fost amplasat un alt portret pictat pe carton. Operațiunile efectuate au condus la identificare și s-a recuperat imaginea originală, încadrată în șirul portretelor regale așa cum a fost gândită succesiunea reprezentărilor la momentul realizării acestora, probabil între anii 1920-1925.

15:50

Alin SPÂNU

Întemeierea Muzeului de Istorie Națională al Moldovei (1955)

La începutul anului 1955 un referat semnat de M. Petrescu-Dâmbovița propunea transformarea Muzeului de Antichități în Muzeul Istoric al Moldovei, deși indicațiile de partid vizau un

muzeu regional. În aprilie 1955 Em. Condurachi atestă că Institutul de Istorie și Filologie, filiala Iași, și-a însușit referatul lui Petrescu-Dâmbovița și l-a înaintat Secției a V-a a Academiei R.P.R. Propunerea de înființare a noului Muzeu a primit girul lui S. Știrbu și C. Daicoviciu. Petre Constantinescu-Iași semnează, la începutul lunii mai 1955, referatul către Prezidiul Academiei R.P.R., care a aprobat reorganizarea Muzeului de Antichități în Muzeul de Istorie Națională al Moldovei (care să includă și Muzeul Etnografic, Muzeul de Istorie Naturală, colecțiile Comisiei Monumentelor Istorice și Arhivele din Iași) și a recomandat ca noua instituție „să aibă caracterul unui institut de cercetare științifică a istoriei Moldovei”.

Adrian PUIȘOR

100 de ani de la inaugurarea Palatului Culturii din Iași

Palatul Culturii din Iași este emblema orașului celor șapte coline și totodată, una dintre cele mai de preț bijuterii arhitecturale ale României. Ieșenii datorează Palatul Culturii regelui Carol al II-lea, care a avut cea mai longevivă domnie (!866- 1914), cu un an mai mult decât Ștefan cel Mare. Aflându-se pe acest amplasament la o întâlnire cu ieșenii, regele Carol al II-lea a promis că dacă Iașul nu a devenit capiatala administrativă a României, va deveni capitala culturală a României iar pe acest amplasament se na construi un Palat administrativ și de justiție. El s-a ținut de cuvânt și a alocat fonduri pentru construcția acestui edificiu. Construcția Palatului Culturii a început în anul 1906 și a fost finalizată în 1925, în locul ruinelor curților domnești medievale, urmând planurile arhitectului Ion D. Berindei, care a avut ca inspirație marile palate comunale din Europa de Vest. Așa a luat naștere aspectul său unic, care îmbină elemente ale stilurilor neogotic, romantic și neobaroc. Din anul 1955, clădirea vechiului Palat de Justiție a devenit Palatul Culturii din Iași, sediul Complexului Muzeal Național „Moldova” Iași, care găzduiește patru muzee naționale și un centru de cercetare și conservare-restaurare a patrimoniului cultural.

16:10

Joi,
30 octombrie
2025

Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași
Sala: Petru Caraman
Secțiunea: Viața Monumentelor: ctitorii, moșteniri,
înstrăinări, degradări, restaurări

Joi, 30 octombrie 2025

Sala: Petru Caraman
Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași

Moderatori: Dana MIHAI
Alexandru Constantin CHITUȚĂ

13:30

Alexandru Constantin CHITUȚĂ

SPE SALVI. Mănăstirea Ursulinelor. De la ruină la centrul de Artă Contemporană

Fostul ansamblu monastic al Ursulinelor din Sibiu reprezintă un exemplu remarcabil de reconversie a patrimoniului religios în contextul urban contemporan. Comunicarea își propune să analizeze procesul de restaurare și revalorizare a clădirilor Mănăstirii Ursulinelor, punând accent pe tranziția de la starea de degradare avansată la reintegrarea funcțională și simbolică a ansamblului în viața culturală a orașului. Pornind de la conceptul *spe salvi* („mântuiți prin speranță”), studiul explorează dimensiunea teologică și culturală a speranței ca principiu al regenerării patrimoniului. În acest sens, restaurarea mănăstirii nu este doar un act de conservare materială, ci și un proces de recuperare a memoriei comunitare și de resemnificare a spațiului sacru în cheie contemporană.

13:50

Daniela MIHAI, Florentina UDREA, Simona DELEANU

Cartiere uitate din București – Cartierul evreiesc între patrimoniu și moștenire istorică

Cercetările recente de teren și documentare în arhivele și bibliotecile din București, referitoare la comunitatea evreiască și a fostului cartier evreiesc au relevat date inedite referitoare la istoricul și evoluția reperelor arhitecturale - instituții religioase, financiare și culturale, precum și la transformările cartierului evreiesc din București pe parcursul secolului al XIX-lea și prima jumătate a secolului al XX-lea.

În această perioadă Bucureștiul, în general și, cartierul evreiesc, în special, trec printr-un amplu proces de modernizare și transformare, pe măsură ce comunitatea crește și se dezvoltă din punct de vedere economic, social și cultural. Alături de religie, activitatea educațională a reprezentat unul din punctele esențiale ale evoluției comunității evreiești. Procesul de modernizare este afectat de conflagrațiile secolului al XX-lea și de măsurile antisemite luate în prima jumătate a anilor '40, de naționalizarea și de transformarea orașului sub noul regim instaurat în România, după 30 decembrie 1947.

În ultimele două decenii ale regimului comunist, în urma acțiunilor de sistematizare și a trasării Bulevardului Victoria Socialismului, astăzi Bulevardul Unirii, cartierul evreiesc a fost profund afectat. Astăzi, doar o mică parte a celui care a fost în urmă cu o sută de ani se mai păstrează. Fostul cartier evreiesc se suprapune peste cel puțin patru zone protejate din București: 38 – Labirint, 8 – Hristo Botev, 64 – Fundătura Mămulari, unde se află un cartier rezidențial cu standard ridicat și Templul Unirea Sfântă, zona 75 – Strehaia, care reprezintă o porțiune din orașul premodern cu trama stradală tradițională, rectificată la finalul secolului al XIX-lea. De asemenea, în Lista Monumentelor Istorice, fostul cartier evreiesc este inclus în mai multe ansambluri de arhitectură: Intrarea Parfumului (B-II-a-B-19332), Calea Moșilor (B-II-a-B-19233), Strada Mântuleasa (B-II-a-B-19175). Văzut dintr-o perspectivă integrată, a istoriei sociale, a urbanismului și a patrimoniului construit, cartierul evreiesc din București a suferit una dintre cele mai profunde și dramatice transformări de-a lungul celei de-a doua jumătăți a secolului al XX-lea.

Constantin MĂNESCU

Bolnița Mănăstirii Cozia, monument istoric din secolul al XVI-lea

Apărut în actele oficiale ale Țării Românești pentru prima dată în secolul al XVI-lea, termenul de bolniță definea, ca și slavonescul bolnicia, locul unde se îngrijeau bolnavii. Ulterior,

14:10

În istoriografia de artă românească, el a fost asimilat cu bisericile de mici dimensiuni, construite în incinte separate, pe lângă marile mănăstiri. Incinta bolniței, ridicată la o oarecare distanță de cea a mănăstirii, cuprindea câteva chilii, o biserică și cimitirul mănăstirii.

Chiliile erau destinate îngrijirii călugărilor bolnavi, care beneficiau de odihnă și de un regim alimentar mai puțin auster. În această formă incipientă de organizare, bolnițele pot fi considerate ca prime forme de organizare medicală. În Țara Românească, din veacul al XVI-lea până în cel de-al XVIII-lea, au existat opt monumente – biserici cu rol de bolniță, și anume: Bolnița Schimbarea la Față – Bistrița, Bolnița Sfinții Petru și Pavel – Cozia, Bolnița Intrarea în Biserică a Maicii Domnului – Sadova, Bolnița Adormirea Maicii Domnului – Hurezi, Bolnița Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil – Brâncoveni, Bolnița Nașetrea Sfântului Ioan Botezătorul – Câmpulung Muscel, Bolnița Sfântul Nicolae – Polovragi și Bolnița Adormirea Maicii Domnului – Episcopia Râmnicului. Biserica Bolniței Mănăstirii Cozia, cu hramul Sfinților Apostoli Petru și Pavel, este ctitoria fostului egumen de la Argeș, Radu Paisie, fiul lui Radu cel Mare, pe numele său de boier Petru, și a fost construită între anii 1542 și 1543, în anii de domnie ai ctitorului. Biserica a fost ridicată sub mitropolitul Varlaam și egumenul Hilarius, așa cum amintește inscripția pictată pe pereții exonartexului. Date despre ctitorul acestui monument și despre felul în care a ajuns el domnitor aflăm de la cronicarul de origine valahă, rudă cu Radu Paisie, Nicolaus Olahus, ale cărui relatări sunt scrise între 1534-1535.

Din punct de vedere arhitectural, biserica are un plan triconc simplu, fiind compartimentată în altar, naos și un exonartex deschis. Altarul este boltit cu o semicalotă și are pe cele două laturi de nord și de sud câte două nișe care corespund proscomidiei, respectiv, diaconiconului. Pictura bisericii poate fi considerată un document istoric, în ce privește ctitorii, care sunt prezenți în pridvor, astfel: pe pereții de la vest și nord, Mircea voievod și Mihail voievod; pe perețele de la nord, jupan

Stroe mare spătar, iar în naosii întâlnim pe Petru voievod, Marcu voievod, Doamna Roxanda și Doamna Samfira. Un element nou în pictura Țării Românești din secolul al XVI-lea, apare în ilustrarea acestui tablou votiv, prin prezența îngerului care îi încoronează pe voievozii Petru și Marcu, menit să sublinieze natura divină a investiției lor ca voievozi. Acest detaliu era obișnuit în arta bizantină și sârbească, dar nou în cea românească.

Marius PĂDURARU

Contribuții la istoricul unui mic schit dâmbovițean: Cetățea

Inițiativa ridicării pe dealul Mănăstirea (cum se numește astăzi) a schitului Cetățea (în partea de sud-vest a actualului sat Cucuteni, com. Moțăieni, jud. Dâmbovița, la altitudinea de 609,9 m) i-a aparținut inițial marelui vornic Neagoe Săcuianu. Acesta, reprezentant de marcă al grupării Bălenilor–Leurdenilor, a achiziționat aici o moșie la 16 iunie 1673, în zapis menționându-se că deja „s-au apucat să facă acolo, pre locul nostru de la Cetățea, o mănăstire pentru pomeană”. În prima sa diată, din 1673, întocmită la Hotin, marele vornic cerea – în eventualitatea în care fiica sa, Bălașa, ar muri fără moștenitori, iar ginerele, clucerul Badea Bucșanu, s-ar recăsători și ar avea copii cu a doua soție –, ca din averea sa ce ar rămâne „să se facă sfânta mănăstire de la Cetățea, unde am făgăduit sfântului și de ciud (minuni – n. n.) făcător Necolae Mirlichischi”. Nici în cea de-a doua diată, redactată patru ani mai târziu, la 25 iunie 1677, situația nu se schimbase, vornicul rugându-l pe mitropolit „să-i fie milă și de acest schitișor, unde eram făgăduit a face sfânta casă a sfântului și de ciude făcător, Necolae de la Mirlichii”.

Fiind rudă cu Badea Bucșanu, ginerele lui Neagoe Săcuianu, posedând moșii în zonă și neavând moștenitori direcți, un alt exponent al facțiunii Bălenilor-Cantacuzinilor, paharnicul Staico Bucșanu, pretendent vreme de 15 ani la tronul muntean. și-a îndreptat și el atenția asupra acestui schit. Pribegia din ultima parte a vieții nu i-a îngăduit nici acestui prezumtiv ctitor să întreprindă mai mult.

14:30

Cel care va reuși să ridice schitul Cetățea cu varul și cărămida ce au rămas de la Staico paharnicul” a fost Bădica, fiul logofătului Negoiaș din Târgoviște. Neavând copii, la 2 iunie 1748 a fost nevoit s-o închine, prin diată, Mitropoliei din Târgoviște.

Ca și alte ctitorii mici, nefiind niciodată înzestrat suficient și având încă de la început un viitor incert, schitul Cetățea (Cetățuia), numit și „Bădica”, după numele celui care a reușit să-l definitiveze, a decăzut din ce în ce mai mult. La sfârșitul secolului al XIX-lea, într-o lucrare geografică dedicată județului Dâmbovița, se consemna că aici se păstrau încă „ruine de monastire pe un deal înalt, în formă de trunchiu de piramidă, localizate în comuna Cucuteni, cătunul Vâlcana de Sus” și că „visitatorii băilor iodo-salifere din Vâlcana în excursiunile lor, ce le fac la Pietrari și Râul-Alb, trec mai totdeauna pe sub înaltul deal, ce conține ruinele monastirii Bădica”.

14:50

Rusalina PETRUȚ

Arhitectura și iconografia carpatică în bisericile de lemn din județul Mureș. Biserica din Vaideiu

Prezenta lucrare are ca scop studierea fenomenului de aculturare ilustrat în arhitectura și iconografia carpatică prezentă în bisericile de lemn din județul Mureș, având ca subiect de cercetare biserica de lemn cu hramul Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril, din localitatea Vaideiu, județul Mureș. În cadrul acestei lucrări sunt amintite aspectele ce țin de istoricul și arhitectura bisericii din Vaideiu și sunt tratate elementele iconografice ale acesteia.

Biserica de lemn din Vaideiu nu a fost obiectul unei cercetări dedicate, deși apare menționată în lucrările lui Man Ioan Eugen și Ioana Cristache-Panait, care oferă informații prețioase despre contextul istoric al comunității de credincioși și aspecte arhitecturale ale locașului, datat din prima jumătate a secolului XVIII și disputat între ortodocși și greco-catolici.

Elementul de noutate al lucrării constă în analizarea și

descrierea iconografiei bisericii și identificarea influențelor catolice sau greco-catolice. În Transilvania secolului XVIII, consolidarea puterii habsburgice implica predominanța elementului catolic, afectând viața bisericească ortodoxă și legăturile culturale cu românii de peste Carpați. Astfel, arhitectura, iconografia și liturghia au resimțit influențele catolice.

Dorina TOPALĂ

Cimitirul Eternitatea patrimoniul tăcut al Iașului, loc al memoriei colective.

În comunicarea de față ne propunem să aducem în actualitate câteva detalii mai puțin cunoscute despre înființarea primului cimitir modern al orașului Iași și implicarea avocatului Scarlat Pastia în amenajarea necropolei ieșene. Scarlat Pastia este cunoscut în memoria colectivă ca jurist, filantrop și primar al orașului Iași în perioada 1877-1879.

În conformitate cu *Legea cimitirelor* publicată în *Monitorul Oficial* nr.71/27 martie 1864, prin care se menționa interzicerea înmormântărilor în: biserici, temple, sinagogi, spitale, capele, Primăria orașului Iași a fost obligată să înființeze în afara orașului, un cimitir pentru toți ieșenii, (fără deosebire de rit). În acest context, avocatul Scarlat Pastia donează către Eforia (Primăria) Iași în anul 1868, la 4 octombrie, un teren de aproximativ 24 ha., pe dealul Tătărașilor, numit „Via lui Enachi Dragoș“, în scopul de a fi amenajat ca necropolă urbană, după modelul cimitirelor din străinătate.

Cimitirul se va numi *Eternitatea*, după dorința lui Scarlat Pastia. În prezent este monument istoric al orașului Iași, conform Ordinului Ministerului Culturii, nr.3.071/2020 și în Lista Monumentelor Istorice a județului Iași, este trecut cu denumirea „*Ansamblul Cimitirului Eternitatea*, având codul de clasificare IS-IV-a-B-21178.

Scarlat Pastia este și ctitorul Bisericii Sfântul Gheorghe din interiorul cimitirului, zidită între anii 1872-1873, după planurile inginerului, arhitectului și profesorului Ștefan Emilian.

15:10

15:30

Aurel POPA, Maria POPA

Biserica de lemn „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din satul Rediu Galian, com. Codăești, jud. Vaslui.

Satul Rediu Galian, situat pe râul Cuțigna, este atestat din 1490 într-un uric emis de Ștefan cel Mare. Format inițial din satele Dăncești, Glodeni și Pașcani – întemeiate de urmașii lui Mircea Ciucescu –, zona era locuită de răzeși în secolele XVI-XVII, cu o activitate religioasă susținută, dovadă fiind existența unei biserici din lemn și prezența clericilor locali.

Începând cu secolul al XVII-lea, moșia a trecut în mâinile boierilor Racoviță și Roset, iar satele au fost depopulate, devenind seliști. După 1763, moșia Rediu, comasată din cele trei sate, a fost deținută de postelnicul Costache Racoviță, apoi transmisă fiicei sale Elena și ginerelui Ilie Burchi, care a contribuit la dezvoltarea satului. După moartea lor, moșia a fost vândută în 1886 lui Dumitru Galian, cel care a modernizat satul: a ctitorit o nouă biserică (1894), a donat o casă pentru școală și a lăsat conacul pentru sediul noii școli.

Biserica de lemn „Sf. Împărați Constantin și Elena”, construită între 1802-1804 și renovată în 1886 și 1966, este un exemplu valoros de arhitectură religioasă tradițională, realizată din stejar, cu plan bizantin, decorații sculptate și picturi murale, necesitând conservare și includere în Lista monumentelor istorice.

15:50

Cristina Maria SPÂNU-CÎMPIANU

Însemnări aflate pe cărți vechi de la biserica „Sf. Voievozi Mihail și Gavril” din satul Vovriești, județul Vaslui

Muzeul Eparhial Huși adăpostește în fondul său de carte veche mai multe tipărituri ce provin de la biserica din satul Vovriești (com. Băcești, jud. Vaslui), ce poartă hramul Sfinților Voievozi Mihail și Gavril. Deși în prezent sursele publice consideră că biserica de lemn datează din sec. al XIX-lea, întemeierea ei este cu mult mai veche, mergând cu încă un secol în urmă. Însemnările consemnate pe marginile albe ale acestor cărți vechi dezvăluie date importante despre momentul

ctitoririi lăcașului de cult, ctitorii acestuia și chiar zestrea de cărți cu care a fost dotată biserica încă de la începutul existenței sale

Ștefania DINU

Arc peste timp: monumentul lui Ion I. C. Brătianu

În dorința de a-i păstra memoria și ca semn al recunoașterii contribuției lui Ion I. C. Brătianu în procesul de unificare, reformă și ridicare a societății românești, contemporanii săi, la inițiativa soției sale, Elisa Brătianu, au decis să-i construiască un monument. Ion I. C. Brătianu s-a stins din viață prematur, la 24 noiembrie 1927, la doar patru luni de la moartea regelui Ferdinand I, în urma unei amigdalite infecțioase. La 20 noiembrie 1935, Elisa Brătianu a adresat o scrisoare lui Alexandru Lapedatu - ministru al Artelor și Culturii și președinte al Academiei Române - în care propunea ridicarea unei statui în memoria marelui om politic, cu prilejul împlinirii a 10 ani de la moarte. În urma scrisorii Elisei Brătianu, Alexandru Lapedatu i-a invitat pe unii dintre foștii colaboratori ai lui Ion I.C. Brătianu pentru a organiza un comitet pentru realizarea și amplasarea monumentului. Construcția monumentului a fost încredințată sculptorului croat Ivan Mestrovich, cu care a fost încheiat un contract, datat 12 decembrie 1935, și care prevedea obligațiile celor două părți. Monumentul trebuia terminat în 18 luni, fiind adus la București în august 1937. Monumentul lui Ion I.C. Brătianu a fost realizat din granit și plasat în piața special amenajată în prelungirea Bulevardului Dacia (devenit Vintilă Brătianu), în fața Așezământului Ion I. C. Brătianu. Ceremonia de inaugurare a avut loc la 27 noiembrie 1938, și la care au participat Elisa Brătianu și alți membri ai familiei, membri ai Guvernului, reprezentanți ai autorităților statului și unii dintre cei mai apropiați colaboratori ai lui Ion I.C. Brătianu, alături de delegațiile Partidului Național Liberal din toată România Mare. Statuia lui Ion I. C. Brătianu a fost dezafectată în anul 1948, fiind depozitată, până în 1988, în curtea Combinatului

16:10

Fondului Plastic. În anul 1988, monumentul lui Ion I. C. Brătianu a fost transferat la Complexul Muzeal Golești, de unde a fost adus în 1992, și repus, din inițiativa Primăriei Municipiului București și a Ministerului Culturii, pe amplasamentul inițial din Bulevardul Dacia. Norocul acestui monument a fost faptul că era realizat din granit, și nu a putut fi topit, ca celelalte două opere ale lui Ivan Mestrovic – statuile regilor Carol I și Ferdinand I. Reinaugurarea sa a avut loc în luna noiembrie 1992, monumentul regăsindu-se pe lista monumentelor istorice de clasă B.

16:30

Maria HARABAGIU

Un monument istoric pierdut: conacul familiei Mavrocordat de la Strahotin

Comunicarea de față își propune să prezinte istoricul conacului Mavrocordat din localitatea Strahotin, edificiu declarat monument istoric (BT-II-m-B-01966), care a constituit odinioară un simbol al comunei Dângeni, dar care, în prezent, se află într-o stare avansată de degradare, ascuns privirilor trecătorilor.

Familia Mavrocordat a deținut de-a lungul timpului proprietăți importante pe teritoriul județului Botoșani. Una dintre acestea, achiziționată în anul 1892 de către Ioan Gh. Mavrocordat, a fost moșia Strahotin, situată în plasa Jijia-Ștefănești, comuna Dângeni, județul Botoșani. În urma acestei achiziții, pe domeniul moșiei a fost ridicat un conac, înconjurat de un parc cu arbori forestieri, declarat în prezent parc dendrologic, dar care a împărțășit, din păcate, aceeași soartă ca și conacul.

După decesul lui Ioan Gh. Mavrocordat casa a intrat în posesia fiilor acestuia. În anul 1949 proprietatea a fost naționalizată, trecând în administrarea statului, pentru ca ulterior să fie atribuită Întreprinderii Agricole de Stat Dângeni, iar mai târziu societății S.C. Agrojim Dângeni, constituită pe baza fostului IAS Dângeni. La câțiva ani după căderea regimului comunist, urmașii familiei Mavrocordat au solicitat

Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași
Sala: Petru Caraman
Secțiunea: Viața Monumentelor: ctitorii, moșteniri,
înstrăinări, degradări, restaurări

Joi,
30 octombrie
2025

retrocedarea conacului. În intervalul de timp scurs până atunci, edificiul și parcul aferent au suferit multiple degradări, distrugeri și furturi, clădirea fiind afectată inclusiv de un incendiu, evenimente care au condus la starea de ruină în care se prezintă astăzi ansamblul.

Vineri, 31 octombrie 2025

Palatul Braunstien, Iași, etaj II, Sala III

Moderatori: Aurel RUSTOIU
Costin CLIT

10:10

Ștefan S. GOROVEI

Din nou despre „casa cu pisanie” din Fălticeni

Autorul dorește să transmită celor interesați de viața monumentelor noi detalii despre casa care, la Fălticeni, este cunoscută sub numele *casa Gane-Gorovei*; edificată în anul 1843 de Matei Gane (pe atunci căminar), tatăl scriitorului junimist și om politic Nicu Gane (1838–1916), casa a fost locuită din 1905 de nepotul acestuia, scriitorul, folcloristul și avocatul Artur Gorovei (1864–1951), rămânând apoi în stăpânirea urmașilor săi (parțial, până în ziua de azi). Istoria ei, cu peripeții nemeritate, a făcut obiectul unei comunicări anterioare. De la prezentarea acesteia în același cadru, acum șapte ani, au survenit unele noutăți, care merită cunoscute. Cea mai importantă dintre ele rămâne salvarea părții de casă care a fost înstrăinată în 1978 și care, în răstimp de 42 de ani, a trecut prin mai multe mâini – dacă nu răuvoitoare, măcar nepăsătoare față de valoarea culturală pe care ajungeau să o posede. La fiecare vânzare, Primăria municipiului a refuzat să-și exercite dreptul legal de preempțiune și să cumpere respectiva parte, îngăduind astfel noi abuzuri și derapaje. În anul 2020, trecerea acestei părți de casă (cu terenul aferent) în stăpânirea Mănăstirii Putna a pus capăt unei etape negre din istoria casei Gane-Gorovei și a deschis calea pentru o valorificare adecvată, pe care autorul a dorit-o încă de acum șase decenii.

Aurel RUSTOIU

10:30

Cetatea dacică de la Căpâlna – un monument UNESCO în Munții Șurianu. Înflorirea și decăderea unui centru de putere din Dacia preromană

Cetatea de la Căpâlna (jud. Alba), prin caracteristicile sale constructive (ziduri și turnuri din blocuri de calcar fasonate construite în tehnică grecească), se numără printre fortărețele care, sub denumirea de „Cetățile dacice din Munții Orăștiei”, au fost incluse în anul 1999 pe Lista Patrimoniului Mondial UNESCO. Întregul ansamblu, care mai cuprinde cetățile de la Costești-Cetățuie, Costești-Blidaru, Luncani-Piatra Roșie, Bănița și Grădiștea de Munte, a fost considerat un complex de fortificații și așezări, unitare din punct de vedere constructiv și funcțional, care au gravitat în jurul capitalei Regatului dac de la Sarmizegetusa Regia. Toate la un loc ilustrează puterea și înflorirea elitelor Regatului dac începând din vremea lui Burebista și până la Decebal.

Dacă marele complex fortificat de la Grădiștea de Munte s-a bucurat în ultimele două-trei decenii de atenția arheologilor, istoricilor și mai ales a restauratorilor, unele dintre cetățile care formează ansamblul de monumente UNESCO au fost neglijate. Așa este și cazul cetății de la Căpâlna care a ajuns într-un stadiu avansat de degradare. Tocmai de aceea, în urmă cu doi ani, CJ Alba a demarat un proiect de cercetare în perspectiva restaurării și punerii în valoare (culturală și turistică) a acestui important monument de arhitectură din perioada Regatului dac. Primul pas a fost făcut prin reînceperea cercetărilor arheologice în vederea stabilirii etapelor de construire a cetății, de identificare a complexelor de locuire și de lămurire a evoluției cronologice a întregului ansamblu monumental. Cercetările sunt efectuate de o echipă de arheologi de la Institutul de Arheologie și Istoria Artei din Cluj-Napoca (coordonat de autorul acestei comunicări), în colaborare cu Muzeul Național al Unirii din Alba Iulia.

Comunicarea de față are ca scop prezentarea stadiului cercetărilor, de evidențiere a stadiului actual de conservare și

de relevare a perspectivelor de valorificare științifică și culturală a patrimoniului construit. Prezentarea este însoțită și de o schiță a evoluției istorice a acestei cetăți reprezentative.

10:50

Mihai Anatolii CIOBANU

Câteva date despre Tomești și bisericile sale

Tomeștii, sat apărut în preajma Iașilor, au fost și sunt legați istoric și economic de oraș. Pe aici trecea o cale importantă de comunicație cu sudul și estul țării. Pe aici veneau și oștile străine, tătari, turci, iar rușii și austriecii coborau spre marginea Moldovei. Prin comunicarea noastră vom da la iveală câteva informații privitoare la istoria locului și a lăcașelor sale de cult.

11:10

Andrei EȘANU, Valentina EȘANU

Mănăstirea Sfântul Gheorghe Suruceni – important monument istoric și cultural din stânga Prutului”

Mănăstirea Suruceni fondată ca schit în 1785 de pitarul Casian Suruceanu a avut o evoluție ascendentă în cadrul Episcopiei de Huși până în 1812, dată după care a fost înglobată în Mitropolia Basarabiei. Dacă la început a avut o biserică de lemn, apoi ulterior s-au zidit două biserici de piatră. A avut parte de monahi cu multă știință de carte românească, unii cu studii în Academia domnească din Iași. Timp de decenii a suportat presiunile rusificării, dar rămânând până la lichidare (1959) un centru de cultură și spiritualitate românească. Sub ocupația sovietică a suportat distrugeri și pierderi materiale. Redeschisă în 1991 ca mănăstire de maici trecând în ultimele decenii prin reconstrucții de proporții și renaștere spirituală.

De-a lungul istoriei sfântul locaș a lansat importante figuri ecleziastice, între care s-a impus starețul, apoi și ierarhul Dionisie Erhan (1868-1943), care a fost un mare susținător al deșteptării naționale românești din Basarabia și al regalității românești, al Reginei Maria în special. În 2018, fiindu-i descoperite moaștele la mănăstire, Dionisie a fost canonizat de Biserica Ortodoxă Română cu titlul de Sfântul Ierarh Dionisie, Episcop de Cetatea Albă Ismail. Astăzi este așezat spre

închinare și cinstire în Biserica „Sfântul Nicolae” a Mănăstirii Suruceni.

Mihai GICOVEANU

Biserica de lemn de la Icușeni, comuna Vorona, județul Botoșani

Pe teritoriul comunei Vorona, județul Botoșani, se găsesc câteva monumente reprezentative ale arhitecturii țărănești de lemn din veacurile XVIII-XIX. Una dintre aceste construcții este bisericuța din satul Icușeni. Întemeiată de către Iacuș, vistiernicul lui Alexanderu cel Bun, așezarea botoșăneană a fost moștenită de către boierii Grincovici, Udrea și Vârnav. La mijlocul veacului al XVIII-lea, moșia Icușeni a intrat în posesia schitului (ulterior mănăstire) Vorona, care a stăpânit-o până la secularizare (1863). În 1784, egumenul Nazarie a sprijinit edificarea unei biserici de dimensiuni reduse la Icușeni, cu hramul „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril”. Cu mici modificări, lăcașul de cult a traversat cu bine cele două secole și jumătate de istorie.

Costin CLIT

Din „corespondența” Arhimandritului Varahiil Lateș

Arhimandritul Varahiil Lateș, cu metania la Mănăstirea Neamțului, stareț al Schitului Lipova din ținutul istoric al Vasluiului, directorul Mitropoliei Moldovei, este considerat omul de încredere al mitropolitului Sofronie Miclescu, de care este însărcinat la 7 iunie 1857 cu respectarea tipicului la sfintele slujbe, modul primirii viețuitorilor cu aprobarea Mitropoliei, răvașele de deplasare ale călugărilor, primirea spre „ispitire” numai cu acordul Mitropoliei, purtarea hainelor preoțești sau diaconești prin sate și târguri, interdicția participării preoților și diaconilor la cărăușii, respectarea regulamentului pentru folosirea pământului și a muncii locuitorilor, a poruncilor date de mitropolit protoiereilor, modul de folosire a peciurilor de către aceștia și starea conviețuirii bărbaților și femeilor.

11:30

11:50

Vineri,
31 octombrie
2025

Palatul Braunstein, Iași, etaj II, Sala III
Secțiunea: Viața Monumentelor: ctitorii, moșteniri,
înstrăinări, degradări, restaurări

Prin arhimandritul Varahiil, stareții Mănăstirii Neamțului își asigură bunăvoința Mitropolitului Sofronie Miclescu și a miniștrilor, realități dovedite de corespondența cu arhimandriții Nathanail (17 octombrie 1853-2 februarie 1855), Dionisie Romano (mai-iunie 1855-20 iulie 1856), de care îl lega o veche prietenie și Gherasim Miron (iulie 1856-iulie 1860). Interesantă ni se pare a fi corespondența purtată cu Mitropolitul Sofronie Miclescu.

Desemnat cu cercetarea diferitelor chestiuni bisericești, arhimandritul Varahiil Lateș lasă în urmă rapoartele de constatare și informare a superiorilor, în care se găsesc și informații privitoare la reparațiile sau construirea unor lăcașe de cult. De pildă, raportul din ianuarie 1858 ne indică stadiul lucrărilor de la Mănăstirea Pângărați, asumate de egumenul Varnava prin hrisovul din 1849.

Vineri, 31 octombrie 2025

Palatul Braunstein, Iași, etaj II, Sala III

Moderatori: Marius CHELCU
Liviu BRĂTESCU

Bobi Apăvăloaei

„Cheia înțelesului” bisericii mănăstirii „Sfinții Trei Ierarhi” din Iași

Actuala mănăstire „Sfinții Trei Ierarhi” din Iași reprezintă o palidă imagine a complexului monastic ctitorit de domnul Vasile Lupu cu sfatul și binecuvântarea sfântului mitropolit Varlaam. Din fericire, restaurarea bisericii „Sfinții Trei Ierarhi” la sfârșitul secolului al XIX-lea sub coordonarea arhitectului André Lecomte du Noüy a păstrat decorațiile monumentului istoric vizibile înainte de începerea lucrărilor. Mai mult, au fost aduse la lumină detalii noi, necunoscute înainte. Într-o comunicare anterioară am încercat să arăt că o parte din decorația monumentului istoric își poate găsi o explicație în comparațiile și metaforele folosite de mitropolitul Varlaam în opera sa „Carte românească de învățătură duménece[le] preste a[n] și la pra[z]nice împărătești și la svă[n]ți Mări: di în multe scri[i]turi tă[l]măcită”. În altă comunicare am evidențiat faptul că dimensiunile și proporțiile bisericii Sfinții Trei Ierarhi sunt asemănătoare (dacă nu chiar identice) cu măsurătorile indicate pentru Templul lui Solomon în Sfânta Scriptură. În comunicarea de față dorim să punctăm câteva posibile conexiuni ale decorației exterioare cu cartea *Leastavița sau Scara Raiului de Ioan Scărarul*, pe care mitropolitul Varlaam a tradus-o pentru prima oară în limba română. Faptul că se pot identifica legături între opera scrisă și opera arhitecturală (*cuvântul făcut trup* - cuvântul devenit materie), ne îndeamnă să căutăm „cheia înțelesului” Bisericii Sfinții Trei Ierarhi din Iași în literatura religioasă care circula în aceasta regiune în prima jumătate a secolului al XVII-lea.

15:00

15:15

Aurel Florin TUSCANU

*Un Monument de arhitectură populară din zona Romanului.
Biserica de lemn „Sf. Nicolae” Bozieni, Jud. Neamț*

La circa 30 de km de municipiul Roman, la granița dintre județele Neamț și Vaslui, între dealurile Muncelului și Secăturii, care fac parte din Obcina Obârșiiilor ce desparte cele două mari bazine hidrografice Siret și Bârlad, se află vechiul sat răzășesc Muncelu de Jos, menționat documentar la 1 iulie 1436, când Ilie și Ștefan Voievozi întăreau lui Alexandru spătar acest sat.

În secolul al XVIII-lea, câteva proprietăți din acest sat ajung în posesia Episcopiei Romanului, fapt consemnat în Cronica Episcopiei, de către episcopul Melchisedec Ștefănescu. La recensământul din anul 1772 satul figura cu o populație de 13 oameni liberi, 7 case (familii), iar la începutul anilor 1970 ajunsese să aibă peste 800 de locuitori, însumând peste 200 de familii.

Biserica de lemn a satului, cu hramul „Sf. Voievozi” este menționată pentru prima dată în Catagrafia din anul 1809, fiind amintit și numele preotului Hariton. În urma unor mari alunecări de teren, din luna martie 1973, dealurile Muncelului s-au deplasat la vale, iar locașul de cult s-a înclinat odată cu dealul, având o diferență de nivel de aproape un metru de la ușa de intrare până la altar.

Biserica păstrează în zestrea ei mai multe icoane praznicale din secolul al XIX-lea, un clopot din bronz din anul 1815, precum și câteva cărți de cult deosebit de prețioase, nu numai prin vechimea lor, cât și prin însemnările făcute de unii slujitori.

Biserica „Sf. Voievozi” din satul Muncelu de Jos se impune astăzi între cele douăzeci de locașuri de cult construite din lemn, monumente istorice și de arhitectură populară din Protopopiatul Roman, nu doar prin vechimea sa considerabilă, ci și prin zestrea moștenită de la ctitorii și binefăcătorii săi.

Fără a se impune prin mărimea și arhitectura ei, aceasta are totuși caracterul monumentalului, reprezentând pentru

comunitatea creștină de aici o adevărată vatră de spiritualitate, de care și-au legat bucuria și amarul generații de-a rândul de creștini, păstrând aprinsă neîntrerupt candela credinței și frumoasele tradiții strămoșești.

Marius Chelcu,

Locuirea în preajma mănăstirii Dancu din Iași – evoluție demografică și urbanistică

Comunicarea își propune să urmărească, pe baza surselor documentare, cartografice și fotografice, transformările suferite în secolele XVIII–XIX de un spațiu situat în centrul orașului istoric. Zona analizată se afla odinioară în vecinătatea mănăstirii Dancu, iar astăzi corespunde perimetrului din apropierea Uzinei Electrice a Teatrului Național „Vasile Alecsandri”. Clădirea existentă în prezent aici a trecut recent printr-un amplu proces de reconstrucție și extindere, fiind cunoscută ieșenilor pentru rolul său de fostă „casă a căsătoriilor”.

Studiul de caz își propune nu doar reconstituirea istoriei locului și a edificiilor care s-au succedat pe parcursul a două secole, ci și evidențierea modului în care aceste transformări reflectă evoluția locuirii urbane și a dinamicii urbanistice a unei zone centrale. Analiza se extinde până la propunerile arhitecturale contemporane, care vizează reabilitarea patrimoniului construit și integrarea de noi intervenții în țesutul istoric al orașului Iași.

Mircea CIUBOTARU

Oamenii modernizării: arhitecți și ingineri străini în Iași în perioadele regulamentare (III). Miscellanea documentară (III)

Noi informații documentare arhivistice contribuie la întregirea imaginii istoriografice despre rolul important al altor tehnicieni stăini angajați în proiecte ale Eforiei Iași și ale Departamentului Lucrărilor Publice, care erau fie inițiative pentru industria incipientă a Moldovei, fie urgențe edilitare ale Capitalei. Între aceștia, inginerii Felix Barberot, François Gaidry și François Cazaban, arhitecții Ștefan Berzac și Ioan

15:30

15:45

Kraus au avut merite acum mai bine reliefate prin detaliile activității lor. Alte nume sunt apariții episodice în tabloul general al vieții ieșene dintre anii 1840 și 1860.

16:00

Liviu BRĂTESCU

Arcul de triumf – între tentațiile uitării și memorializare

Arcul de triumf a fost considerat un element aparte în rândul monumentelor de comemorare a unor evenimente marcante și personalități istorice pentru o comunitate dar în egală măsură, el are puterea de a crea cadrul necesar pentru punerea în valoare a unui conducător „actual” care împrumută, prin trecerea pe sub arcadă, din măreția „celui” în onoarea căruia fusese de fapt construit. În acest secol al XIX-lea, care la nivel european este considerat un secol al monumentelor, acest veac în care s-au construit cu entuziasm atât de multe monumente cu caracter național, procesul este unul asemănător de la vest la est, fie că vorbim de modelul englez sau de cel german și până la răspândirea fenomenului în spațiul nord-dunărean.

Imaginea și actele semnificative ale domniei lui Carol I aveau să fie transmise generațiilor următoare în forme diversificate medalii, monezi, plachete, busturi dar ceea ce trebuie spus e faptul că suveranul la rândul lui avea convingerea unei datorii suplimentare pe care simțea că trebuia să o împărtășească cu contemporanii săi.

În aceste condiții, arcul de triumf devine un ”instrument” în cadrul procesului de comemorare și memorializare. Ridicate pe străzi, la intrările în oraș, în piețe, în gări etc., arcul de triumf devine un element constitutiv al unei omagieri, comemorări, întărindu-și complexitatea de la deceniu la deceniu. Fie că vorbim de folosirea lor în cadrul spectacolelor publice construite în jurul unor personaje ca Mihai Viteazu, Ștefan cel Mare, Tudor Vladimirescu, fie la vizitele oficiale ale autorităților în vederea participării la aceste spectacole publice, ”ele” vorbesc despre un element vizual devenit esențial în epocă, încadrându-se într-o modă a veacului al XIX-lea dar cu un rol important în procesul de construcție a identității naționale .

Sergius CIOCANU, Andrei VATAMANIUC

16:15

Orașe istorice din Republica Moldova. Cazul orașului Orhei

Orașul Orhei este una dintre cele mai vechi așezări urbane de pe teritoriul Republicii Moldova. Cu o istorie bogată, însă puțin cunoscută și practic nevalorificată. Și nu doar din motivul suprapunerii și joncțiunii nejustificate a istoriei lui cu istoria sitului urban medieval din zona așa-numitului Orhei Vechi. Aici niciodată nu au fost efectuate săpături arheologice, respectiv, nu dispunem de niciun reper material care ar permite stabilirea timpului constituirii localității urbane Orhei sau care ar reflecta viața cotidiană a orheienilor din perioada medievală și premodernă.

Un eveniment deosebit pentru moștenirea culturală a orașului Orhei a avut loc în anul 1993, când Parlamentul RM a decis plasarea sub protecție a 51 de bunuri construite de aici (biserici, case de locuit, clădiri administrative, spitale etc.). Totodată, în Registrul Național Arheologic orașul Orhei este reprezentat de patru situri (3 tumuli și terenul bisericii St. Dumitru). Însă, la nivel local aceste bunuri, care sunt marcări ale identității locale, nu au fost nici luate la evidență, nici incluse în strategiile și politicile locale de protejare și dezvoltare durabilă. Faptul a dus în timp la mutilarea/demolarea totală sau parțială a unora dintre bunurile cu statut de monument, inclusiv prin intermediul modificării sau desființării adresei cu care acestea au fost înscrise în Registrul aprobat de Parlament.

Bunele practici internaționale arată că printre activitățile inerente valorificării corespunzătoare a potențialului ”patrimonial” al orașelor, se situează delimitarea vetrei lor istorice și stabilirea unor reglementări specifice pentru a individualiza dezvoltarea acestei părți a localității. Pentru a da un start simbolic acestui proces, în baza analizei planurilor istorice ale Orheiului, pe planul topografic actual al orașului a fost trasat hotarul Centrului Istoric a acestuia, conform limitelor atinse de localitate către finele sec. XIX. Totodată, a fost evidențiat teritoriul centrului care a păstrat țesutul urbanistic istoric și cel care a fost modificat în perioada post celei de-a doua

conflagrații mondiale. În plan au fost indicate/localizate bunurile construite înscrise în registrul național al monumentelor, siturile arheologice locale.

16:30

Ioan MILICĂ

Biblioteca lui Gheorghe Asachi

Programul editorial al Institutului „Albinei” și catalogul cărților din biblioteca lui Gheorghe Asachi reflectă o sinteză a culturii europene. Prin diversitate tematică și lingvistică, repertoriul de publicații, atât cât poate fi reconstituit, demonstrează deschiderea intelectuală a epocii și rolul bibliotecii ca instrument de formare a unei elite culte și moderne. Colecțiile asachiene reunesc lucrări de referință pentru dezvoltarea educației, științelor și artelor, ilustrând procesul de integrare culturală a Principatelor în concertul națiunilor europene. În ansamblu, biblioteca lui Gheorghe Asachi dă mărturie despre emanciparea elitei intelectuale în epoca Regulamentului Organic.

16:45

Ioan IAȚCU, Marian MACUC

Un testament uitat și un edificiu cu o istorie mai puțin cunoscută: Biserica Cimitirului „Pacea” din Botoșani

În 1905, privind biserica cu hramul „Nașterea Maicii Domnului” de la „Pacea”, istoricul Nicolae Iorga o descria astfel: „capela cimitirului, căscând cele două ferești ale turnului ca niște ochi goi, de mort”.

Evoluția acestei capele cimiteriale este strâns legată de istoria uneia dintre cele mai cosmopolite familii botoșănene, și anume cea a doctorului Antonio Caruso (1778-1840), conte originar din Insula Corfu. După studii la Padova și o scurtă activitate în insula natală, în care i-a tratat pe soldații lui Napoleon Bonaparte, dar și pe cei ai țarului Alexandru I, Antonio s-a stabilit la Botoșani, unde a activat, în calitate de „*doctor è operator*”, timp de 30 de ani. Cei doi fii, George și Iancu, au fost deputați în Parlamentul României. Cavoul familiei, străjuit de un obelisc ridicat la 1886 (cel mai vechi din

cimitir), se află nu departe de biserică. Maria Caruso (1820 – 8 noiembrie 1886), fiica care a moștenit întreaga avere, avea să lase, prin testament, 1000 de galbeni (rezultând din vinderea caselor din oraș și a moșiei Strahotin), cu scopul de a ridica capela de la Cimitirul „Pacea”. Dorința i-a fost îndeplinită, astfel că, pe baza planurilor întocmite de către Alexandru Saint-Georges (tatăl întemeietorului muzeului „Saint-Georges” din București) și cu participarea lui Nicolae Vermont (care a executat pictura interioară), în 1908, sub primariatul lui Dimitrie G. Ursian, biserica s-a finalizat și a fost sfințită de către un sobor de preoți, în frunte cu protoiereul județului, economistul Vasile Pavelescu.

Oana POPESCU-COLIBAN

Viața monumentelor funerare din zona Rușavățu – conexiuni, particularități și sinteze de formă și conținut–

Viața monumentelor funerare, în special a acelor care, din perspectivă actuală, se plasează în sfera operelor de artă cu deosebite valențe artistice și istorice, trebuie analizată în context spațial și temporal.

Analiza mea urmărește acele obiecte – marcaj, care se încadrează în zona „monumentului funerar” prin funcțiunea îndeplinită, dar în același timp, și prin valoarea estetică. Adesea, acestea sunt monumente artistice și istorice prin raportare la perioada edificării, prin personalitățile a căror existență o evocă, dar și prin valoarea simbolică a „urmei”.

Dacă în urmă cu un an, am căzut sub farmecul și misterul unui cimitir rural, un spațiu miraculos în care coexistă urme ale vieților și credințelor succedate pe un areal destul de limitat, de această dată, voi încerca să decriptez o regulă sau o particularitate a cimitirului deja analizat, cimitirul din Rușavăț, prin raportare la cimitirele învecinate, la tipologiile monumentelor și la perioadele în care acestea au ocupat locul pe care încă îl veghează.

Nu lipsită de semnificație este și relația dintre bisericile în jurul cărora se dezvoltă aceste cimitire cu satele, cu spațiile

17:00

construite sau cu „grădinile-cimitir”. Din punct de vedere spațial, am identificat atât congruențe evidente, cât și elemente identitare, poate chiar de concurență zonală.

Din cele cercetate până acum, monumentele funerare de la Rușavăț își mențin poziția de repere culturale, artistice, simbolice ale unei mari arii de influență, în timp devenind și etaloane a căror depășire devenise o provocare.

Vineri, 31 octombrie 2025

Palatul Braunstien, Iași, etaj II, Sala IV

Moderatori: Ruxandra NEMȚEANU
Elena PLOȘNIȚĂ

Andrei CREȚU

Ansamblul monumental „Podul Înalt” – Vaslui, simbol al unei victorii legendare

Acum 550 de ani, pe locul numit Podul Înalt, în județul Vaslui de astăzi, a avut loc una dintre cele mai importante bătălii ale istoriei medievale românești. Cunoscută generic drept „Bătălia de la Vaslui” sau „Bătălia de la Podul Înalt”, această luptă dată între moldovenii conduși de voievodul Ștefan cel Mare și oștile otomane conduse de Hadâm Suleiman Pașa, a primit o aură de legendă. Biruința moldovenilor a avut ecouri internaționale și a fost rezultatul unei strategii militare ingenioase și a unei armate bine pregătită.

În anul 1975, în zona unde a avut loc marea bătălie, a fost ridicat un ansamblu monumental care să glorifice faptele de vitejie ale voievodului Ștefan și a oștenilor săi. Statuia ecvestră a voievodului, realizată de sculptorul Mircea Ștefănescu, impresionează prin forța artistică și proporții. La baza ansamblului se găsesc două basoreliefuli ample realizate de sculptorul Iftimie Bârleanu.

Ansamblul monumental „Podul Înalt” – Vaslui face parte din Lista Monumentelor Istorice din județul Vaslui și reprezintă un omagiu adus marelui voievod moldav și vitejilor lui oșteni.

Nicolae IONESCU

Clădiri istorice din orașul Vaslui de altădată ...

Încercăm să prezentăm aspecte importante ale dezvoltării edilitare din orașul Vaslui la sfârșitul secolului al XIX-lea și

10:10

10:25

începutul secolului XX, arătând condițiile care au făcut ca localitatea să devină, dintr-un mic târg un orașel, unde semnele modernizării erau evidente. Transformările urbei țin de spiritul epocii și s-au înfăptuit în contextul dezvoltării întregii lumi românești, fiind determinate de reformele, care au cuprins societatea sub aspect instituțional, cultural și mental în România modernă. Ele au schimbat viața social-economică și politică, fiind inițiate de oameni politici cu idei liberale, care visau o Românie asemănătoare cu țările din vestul Europei, însă transformările nu erau înțelese decât parțial de elita conservatoare.

10:40

Elena MONU

Monumente istorice din Bârlad. Casa Greceanu

Primul ascendent cunoscut al neamului Greceanu din Moldova a fost medelnicerul Neculai Greceanu, care și-a luat numele de la moșia sa, Greceni, din ținutul Covurluiului. Fiul său, Iancu Greceanu, a obținut, datorită calităților sale, dregătoriile de ispravnic în ținuturile Fălciu și Tutova.

Ascensiunea ramurii Greceanu din sudul Moldovei de atunci a continuat prin Ioan (n. Diocheți, cca 1770 – d. Drăgușeni, cca 1832), pe care documentele vremii îl menționează ca mare vornic al Țării de Jos, la 1831. Dispunând de venituri importante, banul Ioan Greceanu s-a stabilit la Bârlad, unde și-a construit casă în „...mahalaoua di Gios, spre ocolul vitelor”, conform „Măsoreștei târgului Bârlad pe toate ulițele și mahalalele dela 1815”. Coroborând informația cu alte surse documentare, reiese că proprietarul Casei Greceanu a fost Ioan Greceanu, ceea ce înseamnă că imobilul are cca 200 de ani. Urmașii lui, Neculai și Iancu Greceanu, au locuit în această casă, unde, la 1867, s-au organizat festivitățile date în onoarea principelui Carol. Înainte de anul 1907, imobilul a fost vândut avocatului Mihail Cristescu-Vasilie, iar, după moartea sa, fiicele sale l-au vândut, în 1938, Protopopiatului Bârlad.

Elena PLOȘNIȚA

10:55

Istorie și memorie. Placa memorială în Chișinăul postsovietic

Istorie și memorie sunt două concepte diferite ce însoțesc existența unei societăți. Istoria este o reconstrucție a trecutului, a ceea ce astăzi nu mai există, iar memoria este întotdeauna un fenomen actual. Istoria este dramatică, aparține tuturor și nimănui, iar memoria prin natura sa este multiplă: colectivă, individuală, socială, culturală, istorică etc. Ceea ce ieri era prezent, astăzi devine trecut, istorie, iar istoria este supusă uitării sau memorizării.

Memoria este înrădăcinată în ceva concret: spațiu, imagine, obiect etc. Memoria istorică a unei societăți se păstrează și se transmite viitoarelor generații cu ajutorul diverselor practici și mecanisme socio-culturale. Placa memorială alături de monumente, muzee, memoriale etc. reprezintă o eternizare intenționată a memoriei despre anumite evenimente istorice și personalități marcante. Altfel spus, prin plăci memoriale are loc materializarea memoriei despre personalități și evenimente. Ele reflectă istoria neamului, a societății.

Placa memorială este o replică vizuală a istoriei și reprezintă un element important al moștenirii culturale. Este astăzi una dintre cele mai răspândite forme a artei monumentale. Crearea și instalarea plăcilor memoriale a fost și rămâne o parte componentă a politicii culturale a statului. Schimbările care au avut loc în politica memoriei statului Republica Moldova după 1991 - introducerea în discursul public a personalităților neacceptate de regimul comunist, revenirea la istoria și cultura națională și-au găsit reflectare și în practica de comemorare, inclusiv prin instalarea plăcilor memoriale. În ultimele două decenii au fost inaugurate zeci de plăci memoriale, ele devenind un element esențial al spațiului urban.

Majoritatea plăcilor din orașul Chișinău evocă personalități de diferite profesii, dar predomină artiștii plastici și scriitorii. În peisajul plăcilor memoriale se evidențiază cele consacrate unor evenimente istorice: victimelor foametei din 1946-1947;

represiunilor politice, autorilor Scrisorii celor 66, Declarației de independență, revenirii la alfabetul latin, victimelor ocupației sovietice. În cercetarea noastră ne concentrăm asupra semnificației plăcii memoriale ca simbol al memoriei istorice, remarcându-le pe cele consacrate evenimentelor semnificative din istoria recentă a Republicii Moldova, instalate în Chișinăul postsovietic.

11:10

**Ruxandra NEMȚEANU, Irina NEMȚEANU
Radu COMANESCU**

Palatul Reginei Maria de la Mamaia

Palatul Reginei Maria din Mamaia a fost construit între anii 1924–1926, pe un teren de circa patru hectare dăruit familiei regale de notabilitățile constănțene. Reședința de vară, situată între lacul Siutghiol și Marea Neagră, a devenit cea de-a treia proprietate regală din Constanța și reflecta gustul artistic și rafinamentul Reginei Maria, îmbinând stilul Art Deco cu influențe mediteraneene.

După 1927, Princesesa Elena a făcut mici modificări, păstrând stilul original. În 1930, vila a trecut în posesia Regelui Carol al II-lea, care a folosit-o până în 1932, când a fost vândută Ministerului Aviației și transformată în cazino.

După 1948, a devenit proprietate de stat, fiind administrată de O.N.T. Mamaia, care a transformat-o succesiv în restaurant, discotecă și club. De-a lungul timpului, clădirea a purtat mai multe denumiri – Vila Regală, Restaurantul Castel, Discoteca Castel, Club Castel – și a trecut prin numeroși proprietari.

Din cauza neglijenței și a intervențiilor necorespunzătoare, edificiul s-a degradat grav, pierzând o mare parte din structura și detaliile originale. Clasat ca monument istoric din 1991 și reînscris în Lista Monumentelor Istorice din 2004 și 2015, Palatul Reginei Maria din Mamaia rămâne o construcție emblematică a arhitecturii regale interbelice românești. Ministerul Culturii urmărește astăzi recuperarea și restaurarea sa, pentru a reda litoralului românesc una dintre cele mai valoroase bijuterii arhitecturale ale perioadei interbelice.

Nicolae BĂCIUȚ

Biserica „Sf. Nicolae” Mănăstirea Lăpușna, Castelul regal de vânătoare, Lăpușna, JUDEȚUL MUREȘ

Între 1925 și 1926, regele Ferdinand (1865 - 1927) și-a construit un Castel de vânătoare pe Valea Gurghiului (județul Mureș), într-un ambient natural de mare frumusețe, pe mal de râu de munte. Totodată, regele Carol al II-lea, încoronat rege al României la 8 iunie 1930, dar care a abdicat la tron în 6 septembrie 1940, în favoarea fiului său, Mihai, a văzut biserica din satul Comori, din aceeași zonă, și i-a plăcut în așa măsură încât a cerut credincioșilor să i-o vândă, ca să o ducă la Castelul său de vânătoare de la Lăpușna, pentru a fi biserică de închinăciune.

În 1948, castelul a fost confiscate de autoritățile comuniste, iar castelul Castelul de vânătoare a fost scos din circuitul public, accesul fiind permis potentatilor vremii și în special lui Nicolae Ceaușescu, astfel că în conștiința publică, încet încet, acesta a fost perceput ca și Castel de vânătoare al lui Ceaușescu, care a adus aici diverse personaje politice importante ale vremii la partide de vânătoare. Scăpând de demolare, biserica a fost folosită de localnici, în special de cei din sectorul forestier.

În 1997, s-a luat decizia înființării unei Mănăstiri lângă Castelul de vânătoare, iar biserica a beneficiat de ample lucrări de reabilitare, fiind, totodată, restaurată și pictură, ajungând cea mai frumoasă biserică mănăstirească de lemn din zonă. Trecute prin vămi ideologice, castelul și biserica au acumulat istorie, una la granița dintre mit și adevăr.

Biserica face parte din patrimoniul național, fiind inclusă pe Lista Monumentelor Istorice din 2004, la nr. 583, cod LMI MS-II-m-A- 15708, ca și Ansamblul Castelului de vânătoare de la Lăpușna, aflat la nr. 582, cod LMI MS-II-a-B-15707.

11:25

11:40

Dan IONESCU, Alina Mihaela RADU, Horațiu RADU

Proiectul construirii bisericii Văcăreștii Noi. Alte provocări: restituirea turelor și a proporțiilor volumului general având ca reper releveele anterioare

Comunicarea de față este prezentarea aceleia susținută anul trecut, la cea de a XXVI-a sesiuni a Simpozionului internațional „Monumentul – tradițe și viitor”. Reconstuirea unui monument istoric este o provocare, indiferent de vechimea, funcțiunea, mărimea ori de importanța acesteia. Așa cum subliniam și în comunicarea susținută anul trecut, o reconstrucție – oricât de fidelă – implică un efort mult mai mare decât realizarea ab initio a unui edificiu. În cele ce urmează vom detalia aspecte privind restituirea turelor și a proporțiilor volumului general al bisericii având ca reper releveele anterioare și proiectul de restaurare DMI din anii 1975-76 (întrerupt abuziv în 1980/81). Apoi ansamblul a fost distrus între 1983 și 1987.

Restituirea turelor bisericii : biserica mare sau catholiconul M-rii Văcărești a avut patru turlle, astfel cum este docuemntat de toate catagrafiile și releveele cunoscute până în prezent, inclusiv proiectul de restaurare din 1976, întocmit de către colectivul de arhitecți ai DMI. Turllele erau dispuse astfel : două turlle peste privor, o turlă (a treia) în axul vertical central al pronaosuuli și altă turlă (a patra, Pantocrator) în axul vertical central al naosului.

Vineri, 31 octombrie 2025

**Palatul Braunstien, Iași, etaj II, Sala IV
Secțiunea „Viața monumentelor II”**

Moderatori: Mariana MIHALEVSCHI
Valentin CIORBEA

Rodica IFTIMI

*Sistematizarea Pieței Unirii în perioada 1959-1964.
Demolarea monumentului istoric Hanul lui Bacalu*

Documentele din fondul arhivistic Sfatul Popular al Orașului Iași (secțiunile Secretariat-administrativ; Arhitectură și sistematizare; Gospodării comunale, Învățământ), insuficient valorificate științific, ne oferă informații prețioase despre etapele sistematizării Pieței Unirii și a străzilor din apropiere, Săulescu, Filimon Sârbu, Academiei, Banu, Gabriel Perry, în cele trei etape distincte din 1959 – 1960/61 – 1964.

Hanul lui Bacalu sau Hanul lui Petre Bacalu, monument istoric, clădirea în fața căreia s-a jucat Hora Unirii la 24 ianuarie 1859, figura pe strada Săulescu nr. 2, apoi în Piața Republicii. În anul 1959, la Centenarul Unirii, a fost propus pentru demolare, chiar dacă era locuit de câteva familii, întrucât obtura vederea dinspre strada Academiei către strada Ștefan cel Mare.

Laurențiu CHIRIAC

Trei monumente istorice ale ansamblului arhitectural „Strada Ștefan cel Mare” din Vaslui

Transformările sociale și culturale moderne ale orașului VASLUI din secolul al XIX-lea și începutul veacului următor s-au manifestat și în plan urban, prin înlocuirea treptată a structurilor vechi cu cele moderne. Astfel, în trama stradală veche a principalei străzi din Vaslui - **Strada Ștefan cel Mare** - au apărut clădiri cu funcțiuni noi: bănci, hoteluri, școli, spații comerciale moderne, construcții rezidențiale și chiar mici

15:00

15:15

palate. Prefacerile moderne ale zonei urbane centrale de pe *Strada Ștefan cel Mare* din Vaslui s-au datorat unui anumit spirit boem al epocii, fiind inițiate, în primul rând, de elita urbei. Ele au fost determinate și pe fondul reformelor care au cuprins societatea sub aspect instituțional, cultural și - mai ales - mental.

În acest context, au apărut și clădirile rezidențiale care au schimbat aspectul străzii principale a Vasluiului și care fac obiectul acestui studiu. E vorba de trei importante monumente istorice: **Casa PERIDE** – construită la sfârșitul sec. XIX și începutul sec. XX, inițial proprietatea medicului orașului Alexandru Peride - ctitorul Institutului de Anatomie din Iași, apoi lăsată moștenire fiului său, avocatul Mihai Peride; **Casa ORNESCU** – care a aparținut inginerului Petre Ornescu și a fost construită între anii 1910-1912; **Casa MĂDÂRJAC** – ridicată la 1928 de către inginerul Constantin Mădărjac.

Casa PERIDE a avut destinația inițială de locuință. Familia de medici Peride provenea din Iași și s-a mutat, în Vaslui. Clădirea a început să fie construită din spate către față încă din anii 1891-1892, într-un stil neoclasic și cu elemente de renaștere franceză, pe un teren cumpărat în anul 1889.

Casa ORNESCU a fost o casă dezvoltată pe parter și un etaj, având în axul principal două încăperi importante, monumentale, destinate vestibulului de acces și holului cu scara monumentală care făcea legătura cu nivelul superior, iar la dreapta și la stânga avea două aripi și un coridor către curtea interioară.

Casa MĂDÂRJAC a fost construită în stil eclectic provincial, fiind dominată de o simetrie arhitecturală deosebită, cu elemente baroce la fațade (compuse din frontoane, coloane adosate, ancadrame profilate, baluștri, bosaje).

Așadar, analiza celor trei imobile monumentale istorice din VASLUI și a ansamblului stradal (*Strada Ștefan cel Mare*) din care fac parte ne-a ajutat să stabilim unele valori arhitecturale reprezentative și care caracterizează evoluția urbanistică și arhitecturală specifică Vasluiului de la finele secolului al XIX-lea și începutul veacului următor.

Vasile RĂUȚ

15:30

Considerații despre Casa lui Aron Pumnul din Cernăuți

Comunicarea își propune să evidențieze importanța culturală, istorică și simbolică a Casei lui Aron Pumnul din Cernăuți, un spațiu definitoriu pentru afirmarea identității românești în Bucovina secolului al XIX-lea. Locuința cărturarului, lingvistului și profesorului Aron Pumnul (1818–1866) a constituit, în perioada sa de activitate la Cernăuți, un nucleu de formare intelectuală și națională pentru tinerii români, devenind ulterior un reper al memoriei colective.

Alexandru GOREA

13:45

Casa și atelierul sculptorului Richard Hette din Iași. Noi informații despre existența acestora

Comunicarea își propune să prezinte câteva informații inedite despre casa și atelierul sculptorului Richard Hette din Iași, evidențiind importanța acestora în contextul artistic și cultural al perioadei interbelice. Prin valorificarea documentelor de arhivă și a surselor periodice, ne propunem o reconstituire a activității artistice a lui Hette în această imobil. De asemenea, ne propunem să reliefăm modul în care spațiul de lucru și-a pus amprenta asupra operei sale din perioada interbelică. Lucrarea subliniază importanța conservării acestor imobile, ca parte a patrimoniului cultural al Iașului .

Mariana MIHALEVSCHI

16.00

Clădirea reședinței episcopale din Bălți: istorie și actualitate.

Fortificarea spiritualității ortodoxe românești interbelice s-a stabilit prin activitatea prodigioasă a Episcopiei Hotinului fondată la 1923 în orașul Bălți. Promovarea arhitecturii neoromânești a bisericilor construite în această perioadă a consemnat și unificarea societății interbelice prin valorile naționale în orașul de reședință episcopală.

Edificiul reședinței construit pe teren liber a reușit să consolideze un cartier nou, bine amenajat în tradițiile arhitecturale interbelice. Scopul construcției acestui edificiu a

fost să dezvolte o nouă direcție în planificarea arhitecturală a Bălțiului interbelic. Analizând documentele timpului afirmăm că o parte din obiective au fost atinse.

În perioada sovietică edificiul a avut lucrări de reparație autorizate care au păstrat o parte din elementele arhitecturale originale. Proprietarii actuali au intervenit în ultimii ani cu lucrări de reparație neautorizate și materiale neconforme. Lucrările nu au fost stopate nici la intervențiile autorităților abilitate, astfel cauzându-se prejudicii considerabile autenticității edificiului.

16:15

Elena MAFTEI

Raportul dintre conservarea pasivă, conservarea activă și restaurare - limite, diferențe, principii

Conservarea pasivă, conservarea activă și restaurarea reprezintă trei activități legate strâns între ele iar decizia de a folosi una dintre aceste abordări depinde de starea conservării obiectului și de obiectivele tratamentului, care vizează protejarea patrimoniului cultural. Activitatea de conservare reprezintă ansamblul măsurilor, acțiunilor, mijloacelor și tehnicilor având drept scop păstrarea nemodificată a structurii și aspectului bunurilor de muzeu.

Conservarea pasivă menține starea originală a unui obiect, *conservarea activă* îl stabilizează și previne degradarea viitoare fără modificări. În timp ce conservarea pasivă cât și conservarea activă păstrează integritatea obiectului, *restaurarea* poate implica intervenții ce pot crea noi forme sau poate adăuga elemente noi. În cadrul etapei de conservare activă, principiul este menținerea obiectului în starea în care se află, fără intervenții directe prin crearea unor condiții optime de depozitare și expunere (controlul temperaturii, umidității, luminii) și prevenirea factorilor de degradare (dăunători, poluare) și nu se modifică forma sau materialul original al bunului. *Restaurarea* "repară" obiectul deteriorat, uneori completând părți lipsă și creând forme noi, pentru a restabili aspectul și integritatea sa, având ca metode întregiri,

completări și alte proceduri de reconstrucție care pot adăuga material nou sau pot modifica structura obiectului.

Lucrarea dorește să sublinieze importanța activității de conservare deoarece atât conservarea pasivă cât și conservarea activă fac parte din structura funcției de conservare a patrimoniului muzeal, au caracter preventiv, nu implică modificări semnificative ale formei obiectului, prin intervenții care depășesc simpla conservare sau stabilizare.

Arcadie BODALE

O reformă puțin cunoscută a lui Grigorie Alexandru Ghica vodă: întărirea puterii militare a Moldovei prin zidirea cazarmei din Copou.

La scurtă vreme după urcarea pe tronul Moldovei, domnul Grigorie Alexandru Ghica al V-lea a demarat un amplu proces de modernizare a capitalei Moldovei. Între aceste demersuri se numără și demersul de a construi o cazarmă militară, după model occidental, dincolo de Grădina Publică și de bariera de la Copou. Pentru acest lucru, încă din decembrie 1849, s-au făcut toate pregătirile necesare realizării acestui proiect. Contrar a ceea ce se cunoștea până acum, mai multe dosare păstrate la Arhivele Naționale din Iași și rămase necercetate dovedesc că lucrările efective la zidirea noii cazarme nu au început în vara anului 1852, ci încă din primăvara anului 1851 și au continuat într-un ritm alert până la izbucnirea Războiului Crimeii. Din păcate, ocupațiile militare ale Moldovei (iulie 1853 - martie 1857) au încetinit aceste lucrări, pentru ca ele să fie complet abandonate odată cu Unirea Principatelor și stabilirea noii capitale la București.

Valentin CIORBEA, Cosmina-Adela LĂZĂRESCU

Misiuni îndeplinite de Manutanța Centrală din București la Iași între decembrie 1916-noiembrie 1918

Prin comunicarea noastră ne propunem, pe baza Jurnalului istoric al Manutanței Centrale din București, să răspundem la

16:30

16:45

câteva întrebări: cum a reușit unitatea să aprovizioneze cu produse de panificație trupele din Iași, instituțiile statului, pe ieșeni și cetățenii refugiați din cauza evoluției frontului și ocupării unei părți din țară de către trupele Puterilor Centrale? Unde a înființat Manutanța ceainării? Cum a funcționat cantina pentru săraci? Cum au fost îngrijiți copiii fără familie? Ce rol a avut echipa de pescari? Activități artistice. Răspunsurile aduc în spațiul cunoașterii realității din istoria Iașului în anii Primului Război Mondial.

17:00

Dan IONESCU

Proiectul construirii bisericii Mănăstirii Văcăreștii Noi. Alte provocări : restituirea turleșlor și a proporțiilor volumului general al bisericii având ca reper releveele anterioare și proiectul de restaurare DMI din anii 1975-76

În România interbelică (perioadă larg încadrată între 1919 și 1947/48) se manifestă mai multe concepții artistice: curentul neoromânesc, curentul modern de factură Art Déco, de expresie clasicizantă, curentul avangardist, (simbolist, Dada, expresionist), etc. Aceste curente evoluează concomitent, în paralel, dar au și interferențe sau influențe reciproce. Comunicarea de față va prezenta câteva aspecte insuficient cercetate ale curentului modern de factură Art Déco, de expresie clasicizantă, respectiv ansambluri murale care decorează interioarele unor clădiri precum acela destinate administrației Societății de Telefoane și Direcției de poștă și telecomunicații, gări feroviare regale, gări fluviale, etc. Amintim că cercetarea științifică a decorației murale (frescă, mozaic) realizată în acest stil a fost inițiată de către regretata doamnă prof. Adina Nanu.

Vineri, 31 octombrie 2025

Palatul Braunstein, Sala Cupolă

Moderatori: Ioan OPRIȘ
Aurica ICHIM

Tereza SINIGALIA

Un profesor vecinul Reginei Maria la Iași

Născut la Mantova (Italia), Doctor în Litere și Filosofie la Universitatea din Roma, Profesor Conferențiar la Universitatea Regală din Napoli, invitat în România să predea limbi străine, naturalizat cetățean român, Profesor de italiană, franceză și engleză la Liceul Comercial din Craiova, la Liceul Militar și la Liceul Național din Iași, autor de manuale și de dicționare, locatar pe Bulevardul Copou nr. 5, vecin cu Regina Maria, care în timpul Primului Război Mondial, locuia vis-a-vis, pe aceeași stradă la nr. 2. Era cel cunoscut în Iași ca Profesorul Luigi Eustachio Sinigaglia.

10:10

Narcis Dorin ION

Regina Maria și amenajarea parcului Castelului Bran

După ce a primit în dar, de la oficialitățile Brașovului, la 1 decembrie 1920, vechea cetate a Branului, Regina Maria a transformat nu numai castelul medieval, ci și parcul Domeniului regal de aici, care a fost amenajat după planurile și gusturile sale, amenajările peisagistice fiind dictate de preferința suveranei pentru natură. În 1921, regina Maria va apela, pentru amenajarea parcului Castelului Bran, la serviciile arhitectului peisagist Fritz Rebhuhn, creatorul Grădinii Cișmigiu și al parcului Palatului Cotroceni, considerat de suverană a fi „aproape un geniu în domeniul grădinăritului”, care „face un paradis din ceva care arată de neimaginat”.

10:30

Grădinarul șef al castelului a fost, la început, Petre Konrad,

pe care regina îl numea „Față Împietrită”, iar apoi șef al Parcului regal Bran a fost, până în 1938, Constantin Pamula. Florile, în soiurile și culorile cele mai variate, au fost nu doar „eroinele” grădinilor regale de la Bran, Balcic sau Cotroceni, ci și decorul nelipsit al interioarelor castelului, fiind alese cu grijă de către cea care le-a iubit atât de mult și care nu a putut trăi fără prezența lor cotidiană.

O altă idee a reginei Maria a fost aceea de a amenaja un lac în parcul de la Bran „la poalele castelului, acolo unde pajiștea este întodeauna umedă, astfel încât castelul să se reflecte în apă”. În 1924, arhitectul Karel Liman împreună cu generalul Constantin Rasoviceanu au trasat „forma lacului pe care vrem să-l săpăm pe pajiștea umedă de la poalele castelului”, lucrarea realizându-se cu ajutorul soldaților. În vara anului 1926, arhitectul Liman a terminat „cel de-al doilea eleșteu lângă coliba vrăjtoarei, a pavat drumul care duce la el, a făcut zidul de piatră de deasupra primului lac”. În parcul castelului, regina Maria a amplasat și diferite monumente, între care crucile medievale din piatră s-au păstrat până astăzi. Lângă Casa de ceai, regina Maria a amplasat un „imens puț de piatră”, adus în 1922 din parcul Palatului Cotroceni.

10:50

Alexandra CHILIMAN-JUVARA

Regina Maria și viziunea ei în arhitectură

În anul 1930, este publicat, în revista “Boabe de grâu” articolul “Casele mele de vis”, o remarcabilă operă a Reginei Maria. Cu sensibilitate sunt descrise casele în care a locuit și cum le-a dat viață, integrându-le în natură.

Aripa nouă a Palatului Cotroceni, a fost proiectată de arhitectul Grigore Cerchez între anii 1911 și 1913, în viziunea comanditarului, a Reginei Maria, într-o arhitectură care reflectă „farmecul arhitecturii românești și iubirea pentru arta națională”.

Cutremurul din 1977 a avariat grav palatul. Lucrările de restaurare au readus la viață această aripă a Palatului Cotroceni, astăzi muzeu.

Paolo TOMASELLA

11:10

Pietrari la curtea Reginei Maria. Studii noi

Emigrarea muncitorilor italieni în România, din a doua jumătate a veacului al XIX-lea și până în primele decenii ale secolului XX, este o filă a istoriei raporturilor italo-române ce a rămas multă vreme într-o zonă de umbră.

Viața economică și culturală a României interbelice (1920-1941) a produs figuri neașteptate care au rămas uitate pentru o perioadă foarte lungă de timp. Printre acestea s-a numărat Edoardo Tomat (1878-1929), pietrar și industriaș, protagonist redescoperit al industriei construcțiilor din București și din alte orașe din România.

Tomat a fost implicat personal în mai multe rânduri în proiecte pentru curtea Reginei Maria. Împreună cu Mario Stoppa, Tomat a jucat un rol principal în construcția reședinței regale din Mamaia (1924-1926). La începutul Primului Război Mondial, Tomat a susținut și înființarea Legiunii Române din Italia.

Liliana CONDRATICOVA

11:30

Instituții din Basarabia ce au purtat numele și amprenta Reginei Maria

În comunicarea de față ne-am propus să realizăm o retrospectivă a instituțiilor laice și bisericești din Basarabia care au avut tangență, direct sau indirect cu familia regală, implicit, Regina Maria. În acest context, în arealul nostru au ajuns actualul Liceu Teoretic „Gh. Asachi” din Chișinău, care a până în anul 1944 a fost cunoscut drept Liceul de Fete „Regina Maria”; azilul de copii orfani ai militarilor „Regina Maria” ș.a.

De asemenea, la 8 octombrie 1925, la Chișinău, s-a deschis prima Expoziție Generală a Basarabiei, care a reunit meșteșugari, agricultori, negustori și vizitatori din întreaga Țară. Expoziția, desfășurată în clădirea Sfatului Țării de pe strada Principele Carol (actualmente Serghei Lazo), a fost vizitată de familia regală. Un loc aparte rezervăm mănăstirii de maici din satul Saharna, care a purtat în perioada interbelică

Vineri,
31 octombrie
2025

Palatul Braunstein, Sala Cupolă
Secțiunea: Urme ale regalității. Regina Maria și patrimoniul
imobil la un veac și jumătate de la nașterea suveranei

numele „Sfânta Mănăstire Regina Maria”. Actualmente, la mănăstirea „Sf. M. Mc. Gheorghe” din satul Suruceni, raionul Ialoveni, funcționează Seminarul Teologic Liceal de Fete „Regina Maria”, subliniind astfel o continuitate și respect față de regalitate. Identificarea instituțiilor care au purtat numele Regina Maria, precum și stabilirea istoricului instituțiilor vizitate de Regina Maria, va permite includerea acestora într-un traseu turistic important pentru spațiul românesc.

Vineri, 31 octombrie 2025

Palatul Braunstien, Sala Cupolă

Moderatori: Tereza SINIGALIA
Alin SPÂNU

Aurica ICHIM

Informații privitoare la Muzeul „Regina Maria” din Iași reflectate în presa interbelică

Comunicarea noastră își propune să reliefeze noi informații despre Muzeul „Regina Maria” din Iași, înființat în 1920. Sudiul valorifică articole, cronici și anunțuri publicate în perioada interbelică, care documentează activitatea acestei instituții de cultură, înființată în clădirea Corpului IV Armată, și dedicat suveranei României Întregite.. Analiza acestor surse relevă date despre momentul înființării muzeului, despre ctitorii acestui lăcaș de cultură, precum și informații sumare despre patrimoniul existent în spațiile expoziționale.

Iulian Stelian BOȚOGHINĂ

Note din cronica Muzeului „Regina Maria” Iași, reconstituită din documente inedite tezaurizate în arhivele militare

Regina Maria rămâne una din figurile seducătoare ale secolului XX, fiind văzută de către contemporanii săi ca una dintre cele mai încântătoare regine ale Europei. Inteligentă, distinsă, fire optimistă și comunicativă, plină de abnegație și eroism, după intrarea României în Războiul pentru Întregire Neamului a împărțit suferințele laolaltă poporul său. Regina Maria, arogându-și destinul infirmierei, nu a pregetat să aline durerile răniților și suferințele bolnavilor, rămânând în conștiința poporului său ca „Mama răniților”.

Regina Maria și-a înțeles menirea și și-a trăit destinul de regină a României Mari, dăruindu-se prin nenumărate jertfe

15:00

15:20

sufletești și materiale, primind recunoștința și dragostea supușilor săi. Împrejurare în care în 1920 a ctitorit un muzeu în Iași, orașul martir recunoscut drept Capitala Marii Uniri, atunci când a aprobat inițiativa generalului Alexandru Lupescu, fost comandant al Comandamentului Trupelor de Est și a acceptat ca fundația muzeistică consacrată armatei române să-i poarte numele.

În prezentul expozeu, explorând și valorizând documente inedite din arhivele militare, autorul reconstituie istoria Muzeului „Regina Maria” – evocând făuritorii și înfăptuirile lor, cu accent asupra reperelor cronologice și relevarea patrimoniului, instituție care timp de aproape un deceniu a constituit – în egală măsură - un reper memorial, cultural și educativ în Iași pentru cetățenii României Mari.

15:40

Ina CHIRILĂ

Între uitare și ignoranță. Muzeul Militar al Regimentului „Ștefan cel Mare” nr. 13 din Iași

Pentru România, încheierea Primul Război Mondial a constituit începutul unei epoci de consolidare a noului stat național și de rememorare a faptelor de glorie ale combatanților. În memoria eroilor s-au inaugurat monumente și s-au tipărit materiale cu rol propagandistic și didactic, deopotrivă. S-au (re)activat proiectele de înființare sau reînființare a așezămintelor muzeale militare ca locuri de conservare a memoriei și de glorificare a eroilor. Spre deosebire de monumentele de for public dedicate eroilor căzuți pe câmpurile de luptă, muzeele, și în mod special, muzeele militare se prezintă ca o marcă culturală identitară a eroilor care s-au sacrificat pentru idealul național. Aceștia, prin prezența permanentă în locuri ale memoriei, urmau să rămână vii în amintirea publică.

Dintre toate instituțiile care și-au revendicat meritul de a participa la actul de constituire a statului național, elitele armatei române s-au considerat cele mai îndreptățite să evoce rolul așezămintelor militare și, mai ales, efortul soldaților săi

pe câmpurile de luptă. Aveau la îndemână obiectele, documentele și mărturiile orale pe care să le adune laolaltă și să le expună publicului într-o vitrină a trecutului. Dincolo de nevoia instituționalizării pieselor, devenite în timpuri de pace fără utilitate practică, s-a impus tendința patrimonializării memoriei războiului, în spații special amenajate să conserve faptele eroice și sacrificiul combatanților.

La Iași, în vara anului 1920, un Muzeu militar a fost organizat la inițiativa maiorului Grigore Ionescu, în câteva săli ale Regimentului „Ștefan cel Mare” nr. 13 din Iași. Prin comunicarea de față ne propunem să descriem acest Muzeu, pe baza informațiilor și imaginilor oferite de însuși fondatorul său la scurt timp după organizare. Amintirea acestui spațiu muzeal oscilează până azi între uitare și ignoranță. Inaugurat cu mare fast în noiembrie 1922, Muzeul ieșean a fost repede dat uitării chiar de către contemporani și nicio dată recunoscut de autoritățile centrale. Mai mult, imediat după înființarea Muzeului Militar Național din capitală (decembrie 1923), cele mai importante piese ale Regimentului ieșean au fost integrate, se pare, în patrimoniul muzeului central, în contextul politicilor centralizatoare ale statului național român. Aceasta deși, la Iași, conform legislației interbelice, ar fi trebuit să existe un Muzeu militar regional.

Ion GIURCĂ

Trei clădiri din Iași, monumente istorice, propuse pentru a fi destinate realizării unui muzeu

Începutul secolului al XX-lea a fost marcat de două evenimente în istoria României, care, direct sau indirect, au avut legătură cu Iașul: moartea regelui Carol I în anul 1914 și Războiul de Întregire a României (1916-1920). Ambele evenimente, cu rezonanță pe termen scurt și mediu, au generat propuneri pentru înființarea unor muzee în clădiri reprezentative ale orașului, toate considerate cu valoare istorică. În anul 1914, imediat după moartea regelui Carol I a fost lansată ideea realizării unui muzeu dedicat fostului suveran

16:00

Palatul Braunstein, Sala Cupolă
Secțiunea: Urme ale regalității. Regina Maria și patrimoniul
imobil la un veac și jumătate de la nașterea suveranei

în Palatul Roznovanu, aflat în stare gravă de degradare, utilizat de structuri ale Ministerului Justiției, ceea ce a generat atitudini pozitive și reacții negative, în special în privința celor care urmau să se ocupe de materializarea propunerii.

Evoluția situației internaționale, prioritizarea resurselor financiare în vederea pregătirii țării pentru război, inexistența spațiilor pentru mutarea structurilor Ministerului Justiției, a determinat la renunțarea la inițiativă. În anul 1920, în fosta casă Cosadini, din strada Carol, care aparținea Comandamentului Corpului 4 Armată, utilizată de regina Maria în perioada 1916-1918, rămasă în continuare la dispoziția sa, a fost organizat ceea ce în epocă s-a numit „Muzeul Militar Regina Maria,,-,-, dat spre gestionare generalului Ștefan Botez. Inaugurarea muzeului în prezența principelui Carol a fost urmată, în aceeași zi, de propunerea sa de a fi creat un „muzeu, un templu de recunoștință pentru românii care au făurit România de azi, muzeu în care se vor aduna toate amintirile de la 1820-1920.

Am hotărât că singurul oraș care va fi vrednic să adăpostească acest templu, este Iașiul,,. Ca locație pentru viitorul muzeu s-a propus clădirea utilizată de către A.I. Cuza și regele Ferdinand I, din strada Lăpușneanu. Promisiunea principelui moștenitor nu a fost respectată, muzeul fiind realizat în București. În prezent doar clădirea din strada Lăpușneanu are destinația de muzeu, celelate două fiind destinate ca locației pentru Primăria Iași și Palatul Copiilor.

Sâmbătă, 1 noiembrie 2025
- Vizită de studiu -

Sâmbătă
1 noiembrie
2025

Ora 9.00 Vizită de studiu la monumente istorice din Municipiul Iași

9:00

Ora 13:00 - Aplicație - „Regina Maria pe linia I a frontului”, în colaborare cu Brigada 15 Mecanizată „Podu Înalt” Iași

13:00

Note

PROGANEX

LUXOR COMPANY

**PROIECTARE
EXPERTIZARE
CONSOLIDARE**

TUFFLI
la maison du chocolat